THOMÆ BARTHOLINI
De
MORBIS BIBLICIS
MISCELLANEA MEDICA.

Editio secunda correctior.



FRANCOFURTI

ex Bibliopolio Hafnienſi

DANIELIS PAULLI, Regii Librarii.

Illustrissimo Viro

DN. PETRO GRIFFENFELD

de

Griffenfeldgaard

Eqviti Aurato,

Ser. Reg. Maj. Dan. Norvv. &c. à Consiliis intimis

Suprem. Status, & Cameræ Secretario,

Assessori in Collegio Status & Justitiæ,

Musarum Amori & Fautori,

Mæcenati suo

S. F. P.

TH. BARTHOLINUS.





Orbis mortuisque vet
Latinorum more hoc mense
rentamus. Initia quidem læta
bis effulserunt cum Fortunæ N
tali Primigeniæ litaremus ,
elegantissima Tua conjuge flore ætatis & F
tunarum Tibi per fatorum invidiam erep
jam tecum dolemus fortunæ blandienti c
dendum non esse, etiam cum serenitatem p
liceri videtur. Diutius ista optatissimi con
gii felicitate frui non licuit, ut expertus dis
res , in regnum Fortunæ & quidem dubi
pervenisse omnes qui mortalitatem induer
illius plerumque arbitrio digna atque indig
passuros. Tu verò qui supra Fortunam vir
te Tua & constantia surrexisti, invidiam for
næ facies maximam , æquo animo. Non
est accusare iniquitatem fatorum, quæ ex m
tali fecere immortalem. Vitam puerpera T
proli dedit, quam sibi negavit, ut æternam p
sideret. Felix hæc commutatio, qua in pos
sione æternæ felicitatis , quæ nescit vices ,
constituta. Intrepida vox fuit Vagelii : *Si*
dendum est mihi, cœlo cecidisse velim. Men
Majo malas nubere vulgus ait ; sed & bo
parere, sed puerperii, quod inter morbos ref

m

mus, crisin funestam experiri, exemplis inviti discimus. Solatium ingenti dolori afferre supra vires meas est, quod apud ipsum Te invenies, qui contra quoscunque sinistræ fortunæ ictus pectus armatum habes. Ratio luctum prudentibus excutit. Testari tamen contra votum morboso hoc argumento volui, quantum me moveant Tua suspiria & insperata felicissimi alias conjugii detrimenta. Dolorem lenient exempla, mitigabit DEUS, & medicinam illi afferet. Plus gratiæ hac orbitate conferet, quam eripuit Servet Te incolumem in publicum solatium Ille cujus crucis imaginem in pectore candidissimo sed auro contra æstimando geris, ut prudentia Tua cucem privatam consiliis publicam avertas. Serva Te orbi, paitiæ, nobis, ut inter tot virtutum honorumque trophæa quasvis minantis Fortunæ insidias masculè declines, nobisque quæcunque aura spirit Tibi ex asse addictis, faveas, De muro ne plura adoam mœrentis animi indicia, ne beatæ Tuæ costæ invideas, in mentem revoca Græcorum illud:

Ὃν φιλεῖ Θεὸς, ἀποθνήσκει νέος.

Quem amat DEUS. is moritur juvenis.

Hafn. XVII. May cIↄIↄc LXXII.

Lectori S.

A Liud agentem ad has pagellas compulit Bibliopola *noster* Daniel Pauli. *Op-portunè tamen. Cum enim Opuscula sacra hactenus dispersa, uno fasciculo juncta in lu-cem proferre animus esset, & de* Paralyti-cis Nov. Test. *olim me quædam esse com-mentatum haud ignoraret, rogavit, de cæ-teris quoque morbis in sacro Codice, si quid haberem, bono publico ne inviderem, ut con-spectius & majori pompa prodiret Volumen quod propediem est adornaturus. Arrepto calamo Miscellanea hæc citius in chartam conjeci quam coqvantur asparagi, quæ addi-tamenta esse possunt eorum quæ de Paralyti-cis repetito* Hafniensium & Basileensium *prælo commissa benignè excepisti. Festina-tioni nostræ vel ignosce vel applaude. Sin-gula in majorem molem excrevissent, nisi ne-gotia alia interrupissent sermonis suscepti fi-lum, graviora mihi quam publico.*

Vale.

Regiæ

Regiæ Hafnienſis Academiæ

Magnifico Rectori & Profeſſori Honorario

DN. D. THOMÆ BARTHOLINO

Commentarium ſuum de Morbis Biblicis edenti.

ANtè Soporiferæ ſi quem medicamine Virgæ
Perculit injectus ſomnus & Ala ſpotens,
Adami hic altam ſcrutetur mente quietem,
Factaque miretur propigioſa DEI.
veterum luctasq; catenatasq; Palæſtras,
Si ſtupet unctorum membra retorta Virum,
Angelico Jacobum proſtratum robore cernat
Herculea plusquam diriguiſſe manu.
Miratur Daphnen Phaëtonteaſve ſorores
Aut propero Aglauron diriguiſſe gelu?
Uxorem Lothi potiùs miretur,&, illam
Quæ abſumſit,ſtatuam congeriemq; Salis;
Inque ſinu Moſis cunctâ ſine labe repoſtas
Extractas ſubita tabe nitere manus;
Miretur radios diffuſaque lumina Vatis
Ut jubar his cedat vile,Latine,tuum.
Cætera quid memorem docto miracula libro
Paſſa meis longè nobiliora modis?
Terra vale nimis arcta petit BARTHLINUS Olympum,
Indigetem ut referat hac quoq; parte Patrem
Ille,

Ille ubi te vigili lustrarat lumine totam
Quæq; amplo edideras pignora fœta sin
Ut perpetuum prodesset, in Æthera sca
dit,
Gesta piè penetrans sensaque quæq; Deu
Quosque olim acceptus, nec tunc novus, Inc
la haberet,
Maturè cœpit Sanctus adire locos.
Æmula non aliter summi Genitoris Imago,
A Patre tentatum Filius instar iter,
Postque exantlatos Puerili ætate labores,
Qui Juvenes possent quique tenere Viros,
Postq; pari Deinceps superata sequentia nis
Lustra, nec Annorum se revocante mora,
Pergit, &, æterna ut Patriæ sua secula ducat,
Summa, senex nondum, præcipit orsa s
nums
Jamque animo sublimis humum relinquit,
inter
Sidera Divinis inserit ora choris;
Quoque beet Mortale Genus Cœleste refert
Nectare dat nostræ procula plena siti;
Sic quoque præveniens sanctè, quæ pensa s
rore
O utinam cano non nisi senta trahant!
Desine jam Majâ Genitos jactare, Vetustas,
BARTHLINIS Pietas pandit ubique via

JOH. HOPNERU

THOMÆ
BARTHOLINI
De
MORBIS BIBLICIS.

I.
De somno Adami, an ecstasis vel lethargus?

Gen. II, 21. 22.

NOn somnus dicitur, sed gravis somnus. Id notat textus. תַּרְדֵּמָה. Acerbissimus est *Constantino Manassi* in Annal. à Leunclavio Latinè factis: *Adamus somno acerbissimo sopitus est: somno, qui fuit initium versionis, & omnia perdentis invidiæ.* Profundus autem ille somnus dolorem mitigavit, quem ablata costa sentire debebat. Alias rationes mysticas excutit *Aslacus* noster in Phys. Christ. spec. quæ huc non spectant. Præeuntem ille habet *Tertullianum*, l. de Anim. *si Adam de Christo figurabat, somnus Adæ mors erat Christi*

dormituri in mortem, *ut de injuria perinde* [...] *teris ejus vera mater viventium figuraretur Ecc*[...] *sia.* Idem alio sensu ibidem eleganter ita l[...] quitur: *Si apud Deum discas, ille fons generis* [...] *dam ante ebibit soporem, quam sitiit quietem:* [...] *te dormit quam laboravit, imò & quam edit, i*[...] *quam & profatus est.* *Symmachus* vertit κά[...] Sed in sano integritatis statu adhuc Ad[...] versabatur. Eodem errore tenentur, qui l[...] thargum reddunt. Revixit ille & statim c[...] valuit, cum à lethargo difficilis sit ad salut[...] pristinam regressus: Unde non somnum, [...] oppressionem appellat *Cœlius Aurelianus* [...] Acut. c. 1. Quod si mentis tandem compo[...] fiant, de cervicis dolore conqueruntur ap[...] *Hipp.* in Coacis, quod pondus capitis vo[...] *Aretæus* l. 1. Acut c. 2. Quibus incommo[...] non laborans Adam, post somnum rectè [...] tione utebatur, & promptè munia exseque[...] tur. Vidi nuper duas lethargo oppressas [...] minas primæ notæ, septimo die defunct[...] quarum una mentis compos marito illu[...] ante valedixit, quam exspiraret, altera placid[...] sine ullo rationis indicio, sensu tactus tan[...] nonnihil superstite, sensim nobis erepta. N[...] malè meo judicio ἔκστασιν hic agnoscas c[...] LXX Interpretibus, sed raptum divinum. [...] *Tertullianus* l. de anima cap. Unum esse an[...] mam & Spiritum: *Cecidit ecstasis super illum,* [...] *cti spiritus vis operatrix prophetiæ.* Ecstasis [...] men illa in somno erat à DEO immissio, [...]

recte post *Epiphanium* & *Pererium* explicat
oochius Polyhistor.

II.

De Jacobo claudicante.

Genes. XXX, v. 22.

. *Augustinus* l. 16. de Civ. Dei c. 39. mysti-
cè explicat de passione Christi: *Tetegit por-
lli idem Angelus veluti prævalenti* latitudinem
noris, *eumq; isto modo claudum reddidit. Erat
unus atque idem Jacob & benedictus claudus:
edictus in eis qui in Christum ex eodem populo
diderunt, atque in infidelibus claudus.* Reve-
amen luxationem cruris passus claudicabat
cob. *Sulpicius Severus* l. 1. Hist. sacr. §. 15. *la-
do femoris* Jacob obtorpuit. Malè Jose-
us l. 1, c. 19. τὸ νεῦρον τὸ πλατὺ vocat, seu la-
n nervum. Nam nervus luxari non dici-
. Rectius latitudo femoris est caput ossis
moris, quod suo sinu seu vasto coxendicis
etabulo excidit, quale exemplum in Cl. *Rho-*
nostro Patavii habuimus, qui eapropter,
anquam non malè repositum fuerit os, toto
æ cursu claudicabat, ut mirari subeat *Tosta-
m* & *Junium*, qui Jacobum die sequenti sana-
m fuisse affirmant, ut sine claudicatione Esa-
obviam iret. Verius cum *Mercero Hornius*
Not. ad Sulpic. tota vita claudicasse, hinc-

que morem illa parte abſtinendi invaluiſſe. In-
curabilem luxationem coxendicum pronu-
ciat *Galenus* l. 18. de Uſ. Part. c. 2. futuramq;
neceſſario cruris claudicationem. Difficilis
Celſo l. 8. c. 20. qvum ibi valentiſſimi ne
muſculique ſint, ſi ſuum robur habent, ve
admittant repoſitionem femoris ſi non habe
poſtea non contineant. Ex colluctation
facilè excidunt articuli. Hinc in ludis Ron
norum Medici conducti, ſive chirurgi, p
gladiatoribus læſis luxatisve ut rectè *Lipſius*
Saturnal. c. 14. etiam ratione victus ſeu d
tæ Interpretes cum latitudinem femoris Ja
bi obtorpuiſſe dicunt, & emarcuiſſe, effect
luxationis aſſeqvuntur, quam plerumque ma
cor ſequitur.

III.

Uxor Lothi in ſalem co verſa.

Geneſ. XIX, v. 26.

B. *Auguſtinus* l. 1. de mirab. ſacr. ſcript. ſ
tenuiſſimam partem, quæ corpori inen
totum corpus infeciſſe ſcribit. Confirmat h
Mercurialis l. 6. Var. Lect. c. 26. ex *Hippocr*
l. de Priſc. Med. ubi de amaro, ſalſo &c. qu
homini ineſt, ait: ubi horum quidpiam ſec
tu

m fuerit, & per se exstiterit, tunc & conspi-
um sit, & hominem molestia afficit. Quod
ulterius explicat Mercurialis contigisse, at-
e id, quod fieri quotidie spectamus in Icte-
is, seu Arquaticis, quorum intima bilis pars
extimam corporis superficiem restagnans id
urn lucidum, amarum, atque aridum & de-
rmatum reddit. Contulit huc operas suas
mus sulfureus ex Sodoma ardente ore fa-
que ad urbem conversa exceptus, quemad-
odum Puteolis vidimus in antro sulphureo
halitu forti enecatos canes. Quales forsan
ere venti illi qui in Historia Bavarica narran-
r pastorem cum grege in petram convertis-
Si traditioni credulæ fides adhibenda, pro-
prædium Sebyense in Selandia nostra, quod
ssidet Affinis meus honorandus *Henricus*
Müllerus Regius Quæstor simile spectaculum
fertur. Nam ibidem ad littus stagni Tie se-
es saxorum majorum conspicitur, quam pom-
am esse credunt nuptialem divina vindicta
petram conversam. Sed revera est series
pidum, qualis in monumentis veterum Da-
orum frequens est, vocaturque vulgo monu-
enta gigantum, cum sepulturæ locum desi-
ent, pro familia aliqua illustri, quibus alibi
o aris Deorum prægrandia saxa adduntur.
is verò loco cœmiterium fuisse paganorum
el inde confirmor, quod nuperrimè vicinum
olliculum effodientes coloni ad argillam eru-
dam effoderint urnas aliquot mortuales cum

cineribus & ossibus humanis, quas in mus
nostro servamus, cum fibulis, graphiis, & al
Firmam salis compagem fuisse vel inde ma
festum, quod statua ea temporibus *Tertulli*
adhuc omnium oculis fuerit exposita. Qu
quam nostra itineraria eam ignorent. Di
versus sunt qui exscribantur, quia & miran
quædam ibi notanrur de statua salina. Carm
de Sodoma.

In fragilem mutata salem, stetit ipsa sep
crum,
Ipsaque imago sibi formam sine corpore
vans.
Durat adhuc, etenim dura statione
æthra,
Nec pluviis dilapsa situ, nec diruta ven
Quin etiam si quis mutilaverit adve
formam,
Protinus ex sese suggestu vulnera comp
Dicitur & vivens alia jam corpore, se
Munificos solito dispũgere sangvine men

Majolus dieb. Canic Colloq. 18. part. 1.
Cypriano recitat hos versus. Inter dubia C
priani *Bellarminus* ponit l. de Script Ecc
Tertulliano verò asserit *Sixtus Senensis*, quem
quitur *Pamelius*, quia stilus est *Tertulliani*
uspiam inter Poëtas *Cyprianus* numerantur. C
juscunque denique sit, illud quidum in car

assequor, vulnera illa statuæ salinæ suppleri
e allabante aqua, quam in sui statim natu-
convertit salina hæc minera, quò modo
næ fodinæ crescunt: Sed alterum de men-
s in statua fluentibus more mulierum, non
, nisi salis quædam sit colliquatio ab ex-
o aëre humido. Allegoricè *Philo Judæus*
e somniis hanc metamorphosin explicat, de
qui anterioribus neglectis, h. e. virtutibus
mque operibus, à tergo relicta sive vanam
iam, cœcas divitias, pulchritudinem, & id
us alia respiciunt. *Salem enim esse rem pa-*
solidam. Aliud docet *Petrus Jo. Faber* Pal-
spagir. c. 11. Salem esse principium coagu-
onis in materia unctuosa fixa. De sale A-
ano prodidit *Plinius*, l. 31. c. 7. in acervos
a Uticam ad collium speciem construi, qui
Sole Lunaque induruere, nullo liquore li-
scere, vixque etiam ferro cædi: De sale du-
i lapideæ in Polonia minore videndus *Marti-*
Cromerus l. 1. descript. Polon.

IV.

Manus Moysis arida.

Exod. IV, 6.

sinum recondita leproso candore extra-
a narratur manus singulari impetrantis Je-

 hovæ

hovæ miraculo, *Tertullianus* l. de Resurr. Carn. §. 22. lepræ non meminit, sed tabe confectam vel emortuam dicit, indeque resurrectionis argumentum ita nectit: *Cum Moyses manum in sinu condit & emortuam profert, & rursus in sinu & vividam explicat, nonne hoc de toto homine pretendit? siquidem trina virtus DEI per trina in signa notabatur cum suo ordine* &c. Excusari tamen meretur *Tertullianus*, cum lepræ effectus fuerit membrorum tabes.

Hæc Manus arida in memoriam revocat manus alterius quæ miraculo quodam anno superioris seculi 33. prope Rostochium in ligno arido super lapidem posito excrevit digitis expansis, quæ movebatur & à magno motu sudavit, sudore lapidem irrigante, in cujus adversa parte figura erat Viri barbati. *Paulus Warnefridus* l. 1. Gest. Longob. c. 4. de septem Viris historiam inserit, qui longo sopore sopiti erant illæsis corporibus & vestimentis: è quibusdam unius habitum quidam cupiditate stimulatus vellet exuere, mox ejus, ut dicit, brachia aruerunt, pœnaque sua cæteros perterruit. Scilicet noxii sunt membris viventium cadaverum halitus ex tumulis diu clausis expirantes, sicut variis exemplis alibi probavimus. Historiam recitat Clarissimus Gallorum Medicus *Renatus Moraus*, amicus dum vixit noster in Oratione Inauguriali ad Ludovicum XIII. habita 1633.

V.

V.

De Facie Mosis immutata.
Exod. XXXIV.

AD mutatum corporis habitum facies illa divino fulgore splendens spectat, de qua non pauca diximus lib. 1. *de Luce hominum* c. 12. Ea verò quia ad hoc argumentum illustrandum pertinent, non gravabor hic repetere in gratiam illorum qui operæ hujus compendium amant.

Nolim autem vulgatæ nimium fidas versioni, quæ cornutam egredientis Moysis faciem malè posuit. Unde pictorum ortus error, qui Mosen suis delineaturi coloribus, binis cornibus exornare solent, ut nummus indicat antiqui Toreumatis Romæ à me inventus, & inflexo arietis in morem cornu cum decalogi præcepto de Idololatria vitanda signatus cujus iconem dedimus c. 3. *de Unicornu.* Cui similis est alter apud Cl. *Jo. Rhodium* nostratem, nisi quod in rectum obtrusius protendantur cornua, quæ nulla apparent in concinnata Legislatoris effigie apud Cl. *Salmasium* libr. de Coma Christianorum quidem opus crediderim in opprobrium gentis Judææ factum, quæ omni seculo sculpturas damnavit; idque eo magis suspicor, quod malè Judæos habere *Steuchus* Rabbinus auctor est, quia Christiani cum cor-

nibus Moysen depingunt. Revera enim corn capiti ejus hæsisse, aliquibus firmiter persv sum, ut legi per eum latæ major accederet auctoritas, quod apud *Henricum Salmuth* No ad *Gvidonis Pancirolli* deperdita reperias. Na cornu auctoritatis & excellentiæ nota fertur ut pro ipso etiam Regno in divino codice Sam. 11. 10. adhibeatur. Alii subtiliori gen cornutum Mosen Judæis apparuisse putarunt quoniam Lysimachi Regis more concinnos g stavit capillos, quibus & olim usi Armeniæ s cerdotes. Dissimiles in numo visuntur, que ex *Lansio* exhibet *Schickardus.* In cornuum sanè formam crines in magnifico æreæ statu opere Melitæ intorquentur, quod Mosis sim lachrum templo S. Johannis Anno salutis 155 Galli consecrarunt Et ne quis sine ratione interpretetur aliorsum, ignorare non debet, ta crinium artificium cornu appellasse *Juvenale* Sat. XIII.

Cærula quis stupuit Germani lumina, fla
vam
Cæsariem, & madido torquentis cornu
cirro?

Quales novæ nuptæ nuptiarum celebritate Venetiis gestant, & de omnibus felicis Arabi incolis in descriptione urbis Reane refert *Lud vicus Varthema.* Scribit quoque ex sententia Græcorum Grammaticorum *Cælius Rhodigini*

l. 3

o. c. 1. cornua pro capillis fuisse posita, quia rumvue eodem modo enascatur. Quin pro te crines usurpatos ex *Valerio Flacco* l. 2. patet, alios advocem:

Astraq; & effusis stellatus crinibus æther.

Ut facilis ad cornua fuerit flexus, pari licen-, qua incurva omnia figuræ vicinitate per rnu expresserunt antiqui vel *Isidoro* monen l. 9. origin. Præsertim verò flumina, quæ per liquas ripas tortuoso cursu labuntur. Viden- autoritates l. 1. de Luc. Anim. c. 12. Ve-m hac de Mose conjecturas sacer textus pres-s inspectus, & meliores Interpretes de faci-diffiant. Sine cornibus enim fuisse Legisla-rem extra dubitationis est aleam, quæ si au-ritatis gratia accepisset, frustra velamine ab-ondidisset iis, quibus forent monstranda, pa-mque modestè Jehovæ remoto velo osten-let. Verosimilius enim videtur, crines fuis-lumine interspersos, & cornua nihil nisi sum-i splendoris radios ex facie emicantes signifi-sse, quibus astantium oculi perstringeban-r. Apud Hebræorum quippe gentem Cornu Radius pari passu ambulant, quoniam ver-m קָרַן per זהר *splenduit* exponunt, & *Rabbi imchi* idem קרן à cornu derivat. Quod & tinis placuit, qui cornua luminosis, vel lumi- cornutis assignarunt. Lunam quippe corni-us Lunæ dabant speciem, solus sit testis *Claudia-s* de vitula lib. 1. de Raptu:

Vitu-

- Vitulam non blandius ambit
Torva parens, pedibus quæ nondum p
terit arva,
Nec nova lunatæ enervavit germina fron

Unde caput cervi cornutum micare dici apud *Calphurnium* Ecl. 6.

-. Micat aere caput.

R. Salomon verò per radios Hebræam ori nem exponens, vocat קרני־הוד cornua m gnificentiæ. Cui concors est Chaldeæ ver quæ gloriam posuit faciei, ad aliorum scrip ræ locorum mutationem. Alibi etenim gloriam notat & decus, quod ex lumine eluc Ita *Jobi* 16. v. 15. וְעֹלַלְתִּי בֶעָפָר קַרְנִי facc consui super cutem meam; *& operui cinere g riam meam.* Ubi *Jonathan* decorem, & pa remotiori significatu. *Andreas Osiander* sub tuunt *cornu.* At quo sensu in vulgata vers ne *carnem* elegerit *B. Hieronymus*, equider ignoro. Melius certe in *Psalmus* LXXV, 5. v LXXXIX. 25. CXXXII, 17. CXLVIII. 14. cornu supposuit, quanquam simili ratio gloriam seu splendorem *Jonathan* maluei Explicant autem carneam hanc lucem H bræorum Magistri, imprimis R. *Salomon*, qu radii in cornu morem reflexi, ex Mosaico v tu miscuerint, sicut & radios à sole derivat cornu speciem præ se ferre, subinde imagin mur. Quo pertinent hi *Drepano* ascripti ve sus:

Flan

ammea cornuto librantem lumina vultu,
estantemque sacris jura sacrata libris.

Nec alia ratione Alexardo Macedoni cor-
pone aures in antiquis numismatibus ap-
guntur, quod in *Observationibus* nostris No-
de Unicornu annotavimus, quam quia ca-
ejus in summo prælii indici ardore scintu-
e referant Historici, si quidem hæc conje-
ra placet: non nescius interim ad Jovis
mmonis arietem respexisse quamplurimos
us se filium falsa sacerdotum acclamatione
averat Macedo. Quicquid sit, tanta ex
yse affulsit claritas, ut velo habuerit opus,
ba ad populum facturus. Quod ad mysti-
m sensum trahit D. *Paulus* 2. Cor. 3. v. 13. &
obscuris quidem verbis, sed satis intellectis,
quorum sententia huc fere redit, lucere
mpe etiamnum Moysis faciem, nec videri
Israëlitis ob lucis splendorem, qui, ne fa-
m absorbuerat quasi, ita in veteri fœdere
los intentius perstringere legum duritie,
yporum velamine à Christo detegendo. Id
m τὸ καταργεῖται seu *evacuatur* denotasse,
guror. Parum ad veritatem *Rabbi Sepha-
di* accedit præsentis veli explicatio. Velasse
mpe Moysen vultus, cum filiis Israël loque-
ur, quo majorem auctoritatem dictis adde-
, amovisse vero velamen ad Jehovam con-
rso sermone, quia indignum foret cooperta
cie Regem Regum affari. Ingeniosa sane,
sed

ſed antiquitatem nullam ſapiunt, quippe
cta facies caputque in veterum ſacris non m
jeſtatem, ſed animi indicabat demiſſionem,
fuſius in *Anatomia noſtra Pagana* egimus Un
hic ſufficeret *Plauti* teſtimonium in Moſt
laria:

- Quinetiam hoc illi dicito
Facturum me, ut ne etiam adſpicere au
audeat,
Capite obvoluto ut fugiat ſummo c
metu.

De Megara in Hercul Furente *Seneca* Actor.
ſc. 3:

Namque ipſa triſti veſtis obtenta caput
Velata, juxta præſides aſtat Deos,
Laterique adhæret verus Alcidæ ſator

Plutarchus etiam in Quæſt. Rom. inter cauſ
quare velato capite, non aperto Diis ſacra fi
rent, primum facit, eo habitu animi faſſos e
demiſſionem. Quam antiquorum religi
nem contrario Chriſtianorum ornatu illu
Tertullianus in Apolog. c. 20. *Illuc* (ſcilicet
cœlum) *ſuſpicientes Chriſtiani manibus expanſ*
quia innocui, capite nudo, quia non erubeſcimus,
nique ſine monitore, quia de pectore oramus, p
cantes ſumus omnes ſemper pro omnibus. Et
Græcorum Romanorumque hunc cultum
gerat *Sepharadi*, idem probo inter Hebræ
uſitatum, quorum Pontifices ſacrarium i
greſſi

ſſuri capitis tegmen, quod Cidarim lineam
cant, officioſa ergo Jehovam devotione in-
unt, ut ex *Exod.* XXIX, 6. & XXXIX, 28. 31.
vit. XVI, 4. manifeſtè colligimus. In hodi-
is quoque ſacris veteris moris obſervantis-
i, velato omnia capite peragunt. Non er-
ob auctoritatem vultum Moyſes texit, ſed
ſplendoris intenſi radios ab auditoribus di-
rteret, quorum radiorum majeſtatem pie &
ucide *D. Paulus* in æternæ lucis comparatio-
2. *Cor.* 3. v. 16. propoſuit. Preſſius Moyſis
em introſpexit *Clemens Alexandrinus* lib. 6.
om. *glorificatam caloris ſpeciem* agnoſcens.
quo ſplendoris per univerſam faciem diffuſi
ntinuo tractu, nolumus cum pictoribus ra-
os in cornua bina dividere ſeu eminentes fa-
ias, qui æquali ſplendore continuam lucem
ſſe inde credimus, quod totam pariter ob-
laverit faciem, nulla diſtinctio intervallo
rnuum differentia. Unde major ex veritate
oria pictorum foret, ſi non tam cornutam,
am radiatam æquis partibus faciem duce-
nt, eodem artificio, quo ſanctorum capita
ntinuo radiantis coronæ circulo cinguntur.
Cujus quidem coronæ non æque manifeſta
origo, atque uſus. Inveniemus tamen,
ſi nos fallit augurium. Corona lucente illo-
m tantum verticem circumdederunt, qui di-
nitatis aliquo privilegio luce inſigni ſeu in-
rna, ſeu à ſuperis conceſſa effloruere. Ex
ce autem, quam corpora ſpirare fingebant,
pro

pro subjecti capitis ratione, tenore in orbe radii expanduntur nunquam interrupto, c tamen, quamvis uniti, ob distantiam dist ctis per exigua intervalla apicibus visui nos imponunt. Hincque artificiosa pictorum manus, ut oculorum lapsum corrigent, fluentem sanctorum lucem seu veram, seu p taticiam integra coronarum serie per penic lum figuravit, quam alioquin in radios disp sam falso suspicaremur. Fuit & aliorum d gnitati concessa radiata hæc corona, qui a qua luce vulgarium sortem videbantur exc dere. Talem de Augusto filio in somnis im ginabatur Octavius Pater apud *Sultorium* 94. *dum videre visus est filium mortali specie a pliorem cum fulmine & sceptro, exuviisque Jo Opt. Max. ac radiata corona super laureatum c rumbissenis equis candore eximio trahentib* Quod elegantii exposuit *Vellejus Patercu* lib. 2. *Qvum intraret orbem, solis orbis super ca ejus curvatus æqualiter, rotundatusque in color arcus, veluti coronam tanti mox Vir capiti imp nens. conspectus est.* Latinam pari decoris fa inducit *Virgilius* l. 12. Æneid.

-- cui tempora circum
Aurati bis sex radii fulgentia cingunt
Solis avi specimen:

Nec dissimilis *Ovidio* in Epist. ad. Hippol. la datus:

Qu

Quod sit avus radiis frontem vallatus acutis,
Purpureo tepidum qui movet axe diem.

Prorsus id in Syria Dea cum *Luciano* admi-
is , quam ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας φορέειν,
ronas in capite portare narrat , radiis dubio
ocul immixtas. In *Misanthropo* apud eun-
n adulator aliquis auream statuam Timoni
git , ῥάβδον ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχουσαν, καὶ ἀκτῖνας
ἐ τῇ κεφαλῇ. Quas quoque non raro in-
erum nummis advertas. Nimbus voca-
ur ejusmodi corona radiata , teste Servio
em ad veri nimbi , qui coelestia sidera Lu-
n Solemque ambit , similitudinem depi-
m haud iverim inficias , ut qvum sub hu-
næ formæ specie Deos hos colerent , nim-
m illorum divinioris conditionis homini-
s attribuerit. Sol autem ut Princeps uni-
rsi lux , radiato vultu ante cæteros resplen-
, & splendere fingitur apud Martianum *Ca-*
lam lib. 1. de Nupt. Philol. *solis augustum ca-*
radiis perfusum circumactumque flamman-
us. Et *Arnobius* disertissimus contra gen-
lib. 6. in eandem rem disserit : Ecce si ali-
is, vobis nescentibus & ignaris, rex urbanus
callidus ex foribus suis solem tollat, & in-
rcurii transferat sedem ; Mercurium rur-
arripiat , & in solis faciat commigrare de-
rum, (uterque enim à vobis glaber, atque

ore confingitur lævi,) *deique huic radios, sol* *capiti petasunculum superponat* ; quibus mod internoscere poteritis , utrumne sol iste sit, a ille Mercurius,qvum habitus vobis Deos,nc oris soleat proprietas indicare ? Confert qu que de sole symbolam suam *Prudentius* lib. contra Symmachum:

Hoc sidus, currum, rapidasque agita
quadrigas
Commenti, & radios capitis, & verbe
dextra,
Et frenos falerasque & equorum pecto
anhela.

Radiatis lineis revera pictum fuisse, osten antiqua Solis Tabula marmorea,quam ex æ bus Hasdrubalis *Matthæi Marchionis* Jovii I mæ doctissimus *Alexander* publico scripto il stravit. Sexdecim radios præfert numisma tus Rhodium apud *Ant. Augustinum* Dial humana specie & capillis dependentibus, q tamen in Goditano solis nummo non dep hendit *Jo. Bapt. Suarez.* in Antiq. Gadita Per crines expresserunt Poëtæ,ut notum vel lius *Statii* versiculo lib. 3. Theb.

-- Rutilamque lavabat
Occari sub fonte comam.

Quo etiam illustribus rotis collinearun

bus mundo diem promit conditque Phœ-
, candentium & lucidarum nomine veni-
bus. *Claudianus* recitet de Nupt. Hon.

Segnemq; rotam non volvere Phœbe
liatur simul *Statius l.1.* Syllv,
Stridoremq; rotæ candentis audit.

mitabantur hanc radiati solis imaginem
asse Christianorum primi si recte senten-
subducamus, in depingendis sanctis, ne
equam in claritate Diis viderentur cessisse.
forsan ad coronas respexerunt, quid per
ces eminent, Deorum proprias, ut largio-
us testimonii exponunt Antiquarii. In
e sane Ægyptia, quam ex gemma signato-
vetere delineavit *Pignorius* Symb. Epist 23.
onula ad radios cœlestes accedit quam pro-
ne. Sunt tamen, qui coronam orbicula-
n in sanctorum statuis effictam tantum ob
elam existiment, ut irrstentes pluviarum ni-
umque noxas veluti clypeis à capite decli-
nt: sitque loco pilei, cujus nempe formam
curate effingit antiquissima *D. Marci* sta-
Patavii in foro piscatorio veteri ad ædem
Andreæ erecta, olim, ut fama est, Atestâ
vecta. Hunc galerum dixerunt excipien-
s à sole injuriis usitatum. *Claudianus* l. 1. de
aptu:

- Gallenius adstitit ales,
Somniferam quatiens virgam, tectusq
galero.

Necnon *Calphurnius* Eccl. 1. de ornite & Cory ne colonis:

Nos qvoqve vicinis cur non succedi umbris?
Torrida cur solo defendimus ora galer

Cui Tiara non fuit absimilis, quam profulg tibus radiis nimboque in Phœnice posuit *siologus Epephanti* plane ad mentem nostra Τιάραν γὰρ φέρει ἐπὶ τὴν κεφαλήν: Tiara nim in capite gestat. De splendenti verò c na plumata hoc accipiendum, lib. *de Luce Ani* de Phœnice exposuimus.

VI.

De morsu serpentem v nenato, ejusque medicina.

Numer. XXI, 6.

SErpentes & flatu ignito & morsu ure describit Moyses, quos in poenam mur ranti populo vel creatos, vel, quod verò lius, ex deserto advectos immisit scelerum dex. Fusius de his egimus l. 2, *de Luce Bri*

. nec poenitet crambem hanc recoquere in-
rborum ſacrorum ſerie, quam orſi hoc loco
us.

Num. XXI, 6. cum de aqua & pane im-
ioſius obſtreperent, *miſit Dominus in popu-*
ſerpentes ignitos, qui mordebant populum.
paulo ad frugem redeunte populo, *dixit*
minus ad Moſen: Fac tibi ſerpentem ignitum.
pone illum ſuper ſignum, ut omnis, qui eſt
ſus, intueatur eum & vivat. v. 8. Ubi *uren-*
ſerpentes vetus *Interpres* Venetiis olim editus
onit de iis, qui morſum ardentem infigebant,
ae ſimul toxicum, quod corpus exuſſit, immit-
ant. Serpens autem igneus ille erat, qui uren-
ſerpentem ſimilitudine exprimebat, ſimili
nmâ læſa membra ſanaturus, eratque æreus
no Crucis appenſus, ut omnibus eſſet ſpecta-
s, ſi credimus *Interpreti* doctiſſimo, quanquam
dò citato v. 8. de ære taceant *Legislator* ſolum
שׂ exprimens; quod ardentem notat ſerpen-
n, ſequente tamen v. 9. illius fit mentio. Un-
collige ex ære quidem conflatum, ſed in flam-
e ardentis ſpeciem. Hinc quia flagrantis erat
num, flagrantes quoque ſerpentes primos fuiſ-
eſt neceſſe ut *Lyranus* & *Rabbinorum* plerique
rba ſcripturæ, ut ſonant, retinentes pro confeſ-
habeant, veras & lethales ſcintillas igneas,
r aëra ex ſerpentibus miſſas, ſummo formidi-
s tormento conſcias animas terruiſſe. Quæ
oque ſententia videtur Legiſeri *Deuteron.* 8.

15. *Ductor tuus fuit in solitudine magna atque te-ribili, in qua erat serpens adurens, & scorpio ac d-psas, & nullæ omnino aquæ.* Cui adversa fro-te repugnat *Autor libri*, qui *sapientiam* præfe-cap. 11, 18, 19, 20. ubi iter populi exponen DEI misericordiam eo nomine præsertim la-dibus extollit, quod nec nova animalia, n ignitos serpentes in tormentum miserit: *N enim impotens erat omnipotens manus tua imm-tere illis multitudinem ursorum, aut audaces leon aut novi generis ira plenas, aut ignotas bestias, a vaporem igneum spirantes, aut fumi odorem pro-rentes, aut horrendas ab oculis scintillas immitt-tes, quarum non solum læsura poterat illos extern-nare, sed & aspectas per timorem occidere.* C quidem Autor in majus pio Zelo opera Jeh-væ extulit, qvum Salomon non fuerit, sed, te-ste *Hieronymo*, Phylo Judæus, unde & Libr hunc ignorant Hebræorum volumina, & ter Pseudographos numerat idem *B. Hiero-mus.* Sane שָׂרָף ubique ardentis flammæ gura. Unde Seraphim, de quibus *Esaiæ* *Et vocavit ad me unus de Seraphim, & in m ejus carbo ignitus, quem forcipe tullerat de alt.* Unum hunc de Seraphim aliqua Divinitatis ce os illustre monstrasse, dicit R. *Jonathan*, vumque sedis gloriæ fuisse, quæ in cœlo su altare sit. Sed *Joannes Bustamantinus* ap Complutenses Doctor lib. 2. c. 2. de Rept. contrarium Moysis Salomonisque sensum luturus, Salomonem de serpentibus ign

nternis spirantibus, aut ab oculis emitten-
s egisse fatetur; non tamen obstante, quin
qui serpentes ab effectu alio igniti accende-
aërem; & inflammarint oris sufflantis ar-
e. Nempe ignitos vocandos, quia po-
tius igne, veneno causticæ & pyroticæ na-
e utere possint, & comburere tandem in-
dio & æstu, ut febris *ignis* vocantur, &
s *sacer*, Erysipelas, quod effectus ignis e-
t. Tales forte essent seps & salpinga ser-
tes, de quibus *Isidorus* libro laudato, aliique,
mninò communis foret is omnium vene-
orum effectus. De morsu tamen solo extant
pturæ loco *Sap.* 16. 5. ubi morsibus perver-
im colubrorum exterminati dicuntur, pa-
ue fato 1. *Cor.* 10. 9. à serpentibus periisse
de & *Rabbi Salomon* interpretatur, combu-
s fuisse eo tempore homines veneno den-
n illorum, quo sententiæ flexu capiendum
oque videtur, quod *Esaiæ* 14. 29. dictum:
radice colubri egredietur regulus, & fructus ejus
pens ignitus volans. Ad quem locum notat
Jonathan, ex nepote prodituram unctum,
us opera in vobis (sc. Philistæis) erunt, sicut
pentis volantis, hoc est exitia, quod in-
echia impletum 2. *Reg.* 18. Coluber autem
pens esse debet, ut in origine est נָחָשׁ pro vi-
ra substituendus ex eadem Basiliscus, quem
bræorum Magistri צֶפַע nuncupant; שָׂרָף au-
n rectè *Osiander* Ignitum vertit, per Ana-
giam verò effectus absorbentem appellavit

vulgatus Bibliorum *Interpres* : sed quo jure
Leon Mutinensis in Lexico Rabbinico שָׂרָף apu
Esaiam per Tigridem exposuerit, ipse Doctis
mus non moneat. Cæterum hæc, ut dixi, ex
ventu ignito interpretatio, omnes ex æquo se
pentes in populum immissis monstrat, nec
certum genus restringit, quod alii felicius a
gressi sunt. De viperæ enim specie, quæ *διψ*
vocatur, accipit *Paulus Eborus*, cui ab effec
nomen, quod sitim iis, quos sauciat, & ver
no suo imbuit, exirare soleat inexplebilem, qu
velut ardenti flamma, altiora viscera utuntur
Verum parum ad rem præsentem hæc conject
ra, cum expresse dipsas ab illo, qui flatu adussit
Deuter 8. distingvatur; nec sitis ulla populu
quamvis antea ex more lamentantem, vexab
quam tantam dipsas inferre solet, ut, teste *Gal*
lib. 11. simpl. Med. c. 2. & *Nicandro* in Theriac
prius onere potus dirumpantur læsi, quam à
liberentur. Nec nomen viperæ convenit,
natura. Non illud, quod שָׂרָף nusquam vipe
accommodatr ; צֶפַע quidem illi in *Esaia* jun
tur, sed malè per viperam reddidit *Interp*
quia Basilisci est notio. Nec hæc, quam unu
oviparum sit animal, viviparum alterum, p
yaque similitudine ad se accedant apud *Ga*
num. Nuper *Samuel Bochardus*, Vir Eru
tionis profundæ part. 2. de Animal. sacr. scri
lib. 3. cap. 13. verosimile judicat, seraph es
hydrum vel chersydrum, quanquam hydru
aq

uosis locis nascatur & educetur, qualibus ca-
t desertum Israëlitarum ; potuisse tamen a-
nde à DEO immitti & accersiri. Pressius
n tangit fortunatissimus in mysteriis vete-
m indagandis *Fortunius Licetus*, qui lib. 3. De
ont. Viv. Ortu cap. 11. Dracunculos ex cor-
ribus Hebræorum morosorum poena divina
ortos credit, eosque adeo malignos divinat,
eorundem membra crudeliter eroserint, ero-
inflammarint, inflammata dolore vexarint,
effectu denique morboso ignei denomina-
nem traxerint. Hoc morbi genus inter Ori-
tales populos sæpe grassatum, ut tanto Viro
na constet autoritas, ex *Plutarcho* docemur,
i ex Agatarchidis mente hîc lib. 8. sympos.
uæst. 9. loquitur: *Maris rubri incolæ affectio-*
ius novis & nunquam auditis tentati sunt, nam
racunculi quidam parvi crura & brachia eden-
eruperunt, qui si tangebantur, statim emer-
bant, atque musculis infixi minimè tolerabi-
inflammationes pariebant; hoc morbi genus
ius nemo vidit unquam; neque posterius aliis
si his solis, contigit, ut alia multa. Consentit
Eluarius lib. 4. Meth. Med. cap. 16. in regioni-
us supra Ægyptum potissimum provenire
racunculos. Sed *Galenus* lib. 6. de Loc. Aff.
3. alterius ad Arabiæ loca refert, & *Aetius* Te-
ab. 4. Serm. 2. cap. 85. in Æthiopia collocat ac
dia, à quibus hodie Lusitanis, qui Æquato-
m peragrarunt, innotuit hæc morbi pestis,
bi frequentiori noxa homines afflari, narra-

vit mihi eorum locorum gnarus *Samuel Chab*-*bi* Hebræus Venetus, Medicusque scripto d Venæ Sectione clarus. In Insula Ormuz ac curatè depingit *Joh. Hago Linschoten* cap. 6. Iti nerarii. Unde & ab Æquatore reversi Euro pæi subinde ingratas has merces secum vexe runt, quas in nauta Belgico vidit olim Expe rientissimus Joh. Rhodius nostras, ex India reduce, cui sura manifestè verminabant. Ma lè autem ex levi inter utramque affectione forsan diversitate, quæ vel nulla ex Plutarch Moyseque apparet, vel admodum exitis, d versum hunc maris rubri morbum ab illo, q Israëlitas invaserant, contra *Licetum* indux *Ezechiel Castrensis*. In minima quippe re nc rarò ludunt tam Natura, quam Morbus, q eadem facie vix ullum aggreditur. Scrupu lum tamen injiciunt Galenus, Aetius, reliqu que ad testimonium antea citati, qui pueris fe re tantum usitatum hoc morbi genus proba nec ullum molestiæ aut doloris sensum inte re, nisi abrumpantur. Saniores autem era Hebræi, & Tormenta experti sunt veheme tissima. Sed nihil ad nos hæc à suscepta op nione dimovent. Quippe puerili utplurimu ætati familiares dracunculos concedo, prov ctiori rationes, non tamen invisos, ut expe entia posterorum persvademur, præserti quando Naturæ defectum Deum vindex sc lerum supplevit. Nec exilitas vermium o stat, quæ indifferens; aliquando enim quoq m

ajores fuerunt apud *Aetium*, & lumbricis la- ventris assimilati à *Galeno*, *Aetio* & *Actuareo*. ormenta primo affectionis tempore parva, nt, at ubi inveteraverint Dracunculi, livescit cus & supputatur, teste *Aetio*. Ut credere n possim in nervosa musculorum parte do- es abfuisset; nervosos enim appellat *Ga- nus* & ex *Sorano* Paulus *Æginera* affert, nil es- præter nervi alicujus concretionem. Un- excitatur inflammatio sensibilis partis, & olor urgentissimus, maximo actus momen- si Jehova pondus adjecerit. Ubi notanda arissimi Viri *Lazari Meyssoreni* conjectura, i venarum quoddam esse excrementum, spicatur cap. 8. Morb. Nov. si quidem Dra- nculi sint, quos à setis les Soyes Narbonen- s appellant. Ea quoque ferè *Paræ* fuit opi- o lib. 7. c. 21. à sangvinis fervore deducentis. o aëre nocturno seu rore contrahi in Itinera- o suo nuperrimè Gallus quidam *Anonymus* edit. Tandem igniti vocabulum multis ex fectu attribui notius est, quam ut demon- em: eo enim ad clypeum fortium utitur *ahum*. 2. 3. idemque sermoni DEI *Proverb*. 30. & *Psalm*. 119. v. 140. Plura de his dixi quam eraveram. Amore tamen Jesu mei pen- m implevi, cujus crucem & merita serpens eus in eremo suspensus præfiguravit, sicut i- e servator nos docuit, & repetit *Tertullianus* o. adv. Jud. & lib. 3. contr. Marc.

VII.

Jobi morbus excutitur,

ex Job. 2.

ANxietatem seu tædium sui , quod fere co-mitari solet febres, quas *Hipporates* l. 4. *l*cut. §. *ἀσώδεις* appellat, præter alios morbos, h[a]buisse Jobum patientissimum *Stephani Roderi*[c] *Castrensis* est commentum lib. 2. *Quæ ex quib*[us] c.21. Ita quippe ipse *Job.* c. 10. *tædet anima*[m] *meam vita mea.* Non improbo eruditi viri co[n]jecturam, sed tædium hoc seu antiquitatem ex al[io] principio advocarim. Antequam sententia[m] meam aperiam, aliorum sunt expendendæ. I[n] primis se offert *Joannes de Pineda* Soc. Jesu D[o]ctissimus Theologus, qui Comm. in Job. c. 2, 7. 8. omnia ferè morborum externorum & inte[r]norum genera recenset, & Jobo applicat. I[n] quod mireris, sect. 5. laborasse quoque lue Ve[ne]rea cum *Vatablo* probat, quem sequitur *Cypr[ia]nus Cistercienfis.* *Paradoxum Vatabli* ration[e] confirmat, nam ex Medicorum judicio is affec[tus] contagiosus cum ulcere, aut immani cruciatu, v[a]riis locis emergit, ac sæpe extuberat, in corpus [o]mne spargitur, & non solum carnem, sed par[tes] etiam solidas pervagatur , universamqve c[or]poris substantiam pervertit. Hoc vero m[or]bo foedissimo, qui cum scortatorum & turp[is]sim

norum hominum flagellum ſit, Satan voluit
rum honeſtiſſimum, ignominiosè afficere.
quidem ſe optimo Caſtiſſimoque Viro *Pi-*
la ratiocinatur, præter rationem divinæ
ulgentiæ, quæ ad honeſta ſe extendit,
n ignominioſa membrorum genera. Caſtus
rat Vir ſanctiſſimus, nec ullâ pravâ concu-
centiâ aut illicitâ, meruit ſiniſtram famam.
que iſto Jobi ſeculo turpiſſimum hoc morbi
nus inter mortales innotuit. Quippe loco il-
Hippocratis 3. Epid. ſect. 3. quem *Valleſius* &
uſnerus pro antiquitate hujus lucis afferunt,
ſtilentiam longè graviſſimam deſcribi rectè
m *Galeno* aliisque Interpretibus defendit di-
entiſſimus *Sennertus* l. 6. Prax. part. 4. c. 1. ex
toriæ evidentia. Nam morbus ille utpluri-
um cum febre invaſit, quod non accidit in
Venerea; & fuit epidemius, cum lues Ve-
rea ſaltem per contagium, & nullo alio modo
erit diſſeminata; longè etiam alia ratio mor-
illius, quam lues Venereæ curandæ fuerit.
udet tamen *Pineda* de Jobo affirmare potuiſ-
hoc morbo laborare, nam Dæmonis arte potuit
ejusmodi intemperiem adduci, ut in malignam
ius morbi naturam humores degenerarent.
d nimium audax eſt *Pineda*. Dæmon ea
erit ſolertia, ut humores ad illam intempe-
em flecteret, quam ejus naturæ & conſtitutioni
ngruam ſcibat. At malignitas hæc quæ ſpur-
um contagium ſapit, prorſus aliena erat ab
humo-

humoribus Jobi, à temperie Jobi castâ. Tor
quet se *Pineda* & præter historiæ omnis fiden
asserit, (ut Jobo ægrè sit,) nunquam non ali
cubi gentium eum morbum semper pervaga
tum fuisse. Manus victas dabimus, si id pro
baverit. Medicorum confessionem pro se ad
ducit, statuentium à contagio fieri : Nam v
abeundum in infinitum, ita ut nunquam inc
pisse deprehendatur ; vel sine contagio fie
posse, disturbatis humoribus & ad insigne
intemperiem adductis. Cæterum intemperi
ista maligna non oritur, neque orta usqua
observata sine contagio à mulieris congress
Fatetur ipse incepisse luem in Valentia, qu
tempore Carolus Franciæ Rex expeditione
Italicam parabat cum elephantiosus quida
nobilis miles ad nobile scortum accedere
quicunque igitur deinde ad mulierem ingre
sunt, eo malo infectos fuisse, elephantiosi in
illud degenerante. At nobilis ille miles H
spanus ex India Occidentali id malum secu
cum *Columbo* asportavit 1494. deinde in ob
dione Neapolitana cum Hispani ob annor
caritatem multitudinem inutilem urbe pell
rent, Galli scorta eorum pulchritudine allec
clam exceperunt, & ita eorum contagio inf
cti hunc morbum contraxerunt & per Eur
pam disseminarunt. Ita narrat *Fallopius*
Tum. c. 34. ubi contra *Leonicenum* disputat
morbum hunc nec ab astris deductum, nec
aëre illuvione Tiberis tum infecto, nec der
q

e esse Epidemicum. Quanquam *Fioraventius* Empiricus lib. 1. Capric. Medicinal. c. à mortuorum hominum carnibus, cibo- n penuriâ tam ab obsessis quam obsidenti- s Neapoli comestis, originem luis derivet: nen ad eluendam vel excusandam gentis i- nominiam id finxisse credo. Quæ si vera o- o, non miramur, quod Indis anthropopha- familiaris antea fuerit. Non id tamen cre- . Sed unde apud Indos originem traxit, quia contagium defendimus, Pinedæ satis lamus? A DEO libidinis vindice immissum, bitare non possumus. Id verò Jobi ævo tum, nemo idonea authoritate dixerit, po- ioribus seculis futurum Dæmon divinare n potuit, uti in Jobo affligendo præverteret vi morbi inductione divinam vindictam. rius concludit *Pineda*, Jobi elephantiasin in n longè ab ista lue abfuisse, sed male jungit monis sævitiam in illa elephantiasis muta- ne procuranda. Rectius voluntatem di- et, si morbi istius ullam præcognitionem buisset. Cæterum elephantiasin Jobo ple- ue affricant, etiam *Sennertus* l. 5. Part. 1. c. 40. similem faciunt Lazarum Luc. 16. Negari n potest in Palestina familiarem illam sca- iem fuisse. Etiam in Ægypto vicina. Ita im *Lucret. l. 6.*

Est elephas morbus qui Nili flumina propter

Gigni-

Gignitur Ægypto in media, neque præterea usquam
Atthide tentantur gressus, oculique in Achais
Finibus. --

Ea notæ Elephantiæ apprimè conveniunt à *Celso* recensitæ lib. 3. c. 23: *Totum corpus a- ficitur, ita ut ossa quoque vitiari dicantur: sum- ma pars corporis crebras maculas crebrosque tu- mores habet: rubor harum paulatim in atru colorem convertitur. Summa cutis inæqualis crassa, tenuis, dura, mollisque, quasi squamis quibusdam exasperatur, corpus emacrescit, os- sura, pedes intumescunt. Ubi vetus morbus digiti in manibus, pedibusque sub tumore condun- tur, febricula oritur, quæ facile tot malis obi- tum hominem consumit.* Passim de his symp- matibus conqueritur Jobus. Denigratam cut deplorat c. 30, 30. cutis duritiem & asperitaten c. 16, 10. & cætera quæ singulis paginis legunt Ad squamas & pruritum testâ utebatur, q fictionem ungvibus perficere non potuit, qu in elephantia commendat *Celsus* l. c. Inept nim erant ungves, quia digiti sub tumore c duntur in ista scabie. Difficultas tamen nos moratur, quod *ulcus* vocetur Jobi morbus. verè *Coccejus* in Comm. Job: certum ge ulceris hic definire, esse vaticinari scribit. [est inter plagas Ægypti, quam & Israëlitis c mina

natur Deut. 28, 27. 35. At quo modo ulce-
ſine inſigni & dolore & ſymptomatis malo
tâ radi poſſint, non video. Sine dubio pro
ovis tumore & ſcabie puſtulisque ulcus hic
ipiendum. Ita lata ſignificatione *vulnera*
cavit *Cyprianus* ſerm. De bono patient: *Ac-*
ſit vulnerum vaſtitas & tabeſcentes ac defluentes
us vermium quoque edax pœna conſumit. Ni-
requenti aſperoque teſtæ rudioris contactu
ulcus degeneraverit ſcabies iſta, quod ſæ-
contingere obſervamus. Quid ſi de Ul-
e ſyriaco cogitemus? Ulcera tonſillarum
aligna Ægyptiaca & Syriaca appellata deſcri-
accurate *Aretæus* lib. 1. de Cauſ. & ſign. Acut.
orb. c. 9. cujus verba per interpretem *Junium*
ulum Craſſum, quem ſequitur *Heniſchius*, re-
emus, ut conſpectior fiat ulceris hujus cum
cere Jobi affinitas: *Dolor quidem acer, & cali-*
s, qualis in carbunculo, ſpiritus vitiatus: Exha-
t enim maximæ putredinis odorem, eundemque
hementer in pectus ſpirando adducunt. Im-
undi adeo ſunt ut neq; ſuum ipſorum odorem fer-
queant. Pallida his ſeu livida facies, febres
utæ, ſitis, ut igne accenſi videantur, potum veriti
lores non admittunt. Triſtantur enim cum ton-
læ comprimuntur, aut potus in nares reſilit, quum-
e decumbunt, ſurgunt ut ſedeant, decubitum non
rentes, quod ſi ſedeat, quiete carentes, iterum de-
mbere coguntur; plerumque autem recti ſtantes
ambulant: Nam quieſcere nequeunt. Solitu-
nem fugiunt, dolorem dolore tollere tentantes. In-

spiratio magna est, exspiratio verò parva. num i
luti igne exusta ulcera cum sint, à calido præter
spiritu incenduntur Raucitas adest: Vox nihil sig
ficat. Atque hæc in pejus ruunt, qvum subit
teram collapsis anima deficit. Singula symp
mata accuratius conferenti patebit Jobi ulc
Ægypti & Syriæ ulcera vocantur, quia ibi f
quentia. Jobus Idumæus erat, teste *B. Augu*
no l. 13. de Civit. DEI c. 47. & Syriæ pars est U
ut *R. Salomon* autor est, in qua degebat Job. S
nanchin habuisse ipse querulus fidem fecit, c
quasi laqueo, tumore faucium halitum interc
dente, strangularetur. Ita & censet *Philippu*
Beda, quos sequitur *Pineda*. Febri torreba
qua omnia ossa arefacta. Ulcus ipsum שְׁחִין
Calore dicitur monente *Mariana*. Sahan er
Chaldæis calefacere 3. *Reg.* l. 1. Inquietus
animo & corpore, sicut apud *Hippocratem* 5.
pid. Parmeniscus, qui adeò sui tædio tenebatu
cuperet è vita discedere, cui similis alter cui p
gressu temporis advenit ῥιπτασμὸς seu jact
corporis, quod chariti 7. *Epid.* accidit, quæ
gula rejiciebat. Dolorem autem ulceris, d
re testæ mulciebat Job. Ne verò credamus t
sillarum solum esse vitium, primo cerebri q
que regionem incusat *M. Aur. Severinus* in
danchone. Cui svasioni favet anatome com
rium corporum vi morbi hujus, qui in C
bria & Sicilia grassabatur Anno seculi curre
18. enectorum in quorum capitibus ex se
rep

perti grumi sangvinis lato schemate diffusi sub
ximos sinus membranæ crassioris, unde hæ-
rrhagia narium in plurimis successit. Nec
immune est, venenosis halitibus cum pulmo-
infectum, nec ventriculus labem effugit, qui
cepta sanie per œsophagum inquietatus, ut na-
alibus actionibus defungi nequeat, hinc ad
iversus corpus ulcerosa dispositio manat.
lmonibus ulcera cacoethe infligi in Infirmio-
n Hospicio per anatomicam sectionem ob-
vavit Panormi *Marc. Anton. Alymus* in Con-
t. de Ulc. syriaco pag. 59. Alios idem ma-
indies consumptos vidit, quia appetere non
terant nec absumptam ciborum parsimoniam
gere, qui in maximas ventriculi angustias in-
lentes, multos lumbricos evomebant, post
orum mortem ventriculi fundum ulceratum
invenit. Tales sanè vermes in Jobo quoque
prianus supra laudatus agnovit. Cerebrum
itur, gula, cor & ventriculus ulceribus mali-
is in Syria grassantibus cum infecti fuerint,
on mirum difficillima symptomaa enata, quæ
ssim in morboso Jobi statu recensentur. Il-
strat argumentum hoc ipsa curatio per cine-
m. Sedebat enim ulcerosus Vir in cinere, &
edelæ gratia & humilitatis indicio. אפר *Epher*
nis, pulvis, locus nempe poenitentiæ *Jon.* 3. i-
sa Jobi confessione c. 42, 3. 6. *Insipienter locutus*
um, idcirco ago pœnitentiam in favilla & cine-
e. LXX. *Interpretes* κόπρια reddunt, quos

 sequu-

ſeqvutus *Vulgatus* ſterquilinium vertit, & cu
eo non pauci. Quanquam ulceribus nor
inconveniens ſterquilinium ſit, tamen maj
rem cinis antiquitatem habet. In luctu & pœ
nitentiam cineribus aſpergebantur veter
præſertim Judæi. Huc trahunt *Matthæum*
6, 16. ἀφανίζουσι τὰ πρόσωπα, Velant facie
ſcilicet cineribus, quod *Joannes Lightfoot*
Hor. Hebraic. ad Matth. ex Rabbinis conf
mat. Nam *Taanith*. cap. 2. *In publicis jejun*
accipit unusquisque cineres, ac imponit capiti ſ
Conſuluit eadem opera ulceribus ſuis Vir i
patiens & fortunæ ludibrium. Cinis enin
ulcera ſiccat, mundatque *Dioſcorides* l. 5. c.1
eſcharoticis, ſive cruſtas obducentibus med
camentis, miſcet ſarmentorum cinerem. Cu
tam ſolide curet, & magis ſtringat, *Galeno* m
nente, vel quisquis autor eſt libelli de ſimp
cibus medicaminibus ad Paternianum. C
ad rem noſtram ita porrò loquitur: *Ipſe ci*
in recentia vulnera in profundum poſitus ſang
nem ſtatuit à curſu. Ideoq; omnicus pecoribus caſt
tis cinis impoſitus prodeſt, omnibusq; abſciſis.
ſarmentis tamen olivæ cinis acerrimus eſt, & ex n
cleo ſolo acrior eſt, & ex hoc lixiviæ, vulnerum ca
cerata auferti etiam acriore lixivia ſordida vuln
ra lavanda ſunt. In ulcere Syriaco, ſeu m
ligno faucium ulcere Aretæus lib. 1. De Cur
acut. Morb. c. 9. ad exſiccationem, medic
menta arida inſpergit penna. Ingens ſcr
pulus ſupereſt, qui amovendus omni ope F
bi

s acuta ulceri Syriaco jungitur, cum Jobi
rbus chronicus fuerit. Nam LXX. *Inter-
tes* tempus multum vocant. *Chrysostomus*
ltos menses numerat. *Origines* tres annos
n dimidio, *Suidas* septem definit. Nihil
rit *Pineda* qui dignus est ab omnibus eru-
s legi, longum tamen tempus concedit, sic
m exigere tentationis gravitatem, Viri pro-
am constantiam, & aliorum regum adven-
n, ad quos non subito nec omnino brevi
npore fama pervenit. Sed ad morbi hujus
rem varium respiciens *Severinus*, Vir acuti
enii & magnæ experientiæ, duas formas
s observavit, quarum altera est acuta &
me furiosa: altera prope sedata & lenta,
s fortasse determinat temperatura corpo-
humor prævalens, habitus, sensus, mos, &
c quidem in eadem urbe, oppido, pago:
erum in longinquis & dissitis locis binos
s duos morbi mores definiverunt quoque
nstitutio & tempus anni, aër, aqua, loci vi-
s, & cæteræ quædam occasiones aut causæ.
calidioribus igitur regionibus, in tempera-
ento calido & bilioso, ætate juvenili, brevio-
tempora conficit ulcus Syriacum, in frigi-
oribus tardiori pede tempora sua emetitur.
bi temperies temporata, cumulatis animi
ærore crassioribus frigidioribusque humori-
s, ætate confirmata & ad frigidam declinan-
morbi acutas periodos tardavit, quo etiam
eras suas Dæmon contulit, qui ad tempe-

riem ejus morbum accommodavit , ut diuti
eum in tormentis haberet. Parum enim ab
quin Scorbutum acceſſiſſe credam à melanch
licis humoribus excitatum in homine tot æ
mnis deſatigato, quem velut pilam verſavi
Dæmon. Tot enim pravis ſymptomatibus
fliguntur ſcorbutici, ut Dæmonis inſtituto c
venientiſſimus fuerit morbus Jobi tormentis
gentis. Cauſæ præceſſerant ; animi mœror
gens propter amiſſa bona , conjugem liber
que amiſſos , aëris conſtitutio ad littora Sy
maritima victus pravus ex inopia rei fami
ris. Hinc humores pravi & melancholici c
cervati , & ſeqvutus effectus , nempe totius
tioſa conſtitutio, unde lancinationes, inquie
dines, dolores, ulcera ſcorbutica, cutica, c
denigratio, & mille alia mala, quæ ſcorbuticos
xare ſolent, recenſita diligenter à *Severino Eu*
leno libro de ſcorbuto. Dentium mobilita
gingivarum laxitas tanta in Jobo, ut cibum
pere non potuerit, quanquam id ad oris labior
que exulcerationes referat ex *Origine Sancti*
Provocabat Satanas Scorbuticum malum ,
quod naturæ tum corruptæ vitio propenſus e
Ita inevitabimus cætera incommoda quæ a
rum ulcerum difficultates inferunt. Chroni
enim eſt hic morbus & vitæ ærumnoſæ tædiu
affert incredibile. Non nomine quidem,
ſymtomatibus notus fuit olim Scorbutus i
Hippocratis ævo, qui lib. de Morb. intern

Prorhet. magnos lienes vocat, ulceraque &
ulas,& cætera scorbuticorum mala graphcicè
ribit. *Æginetta* & *Aretæus* per icterum ni-
m exprimunt. *Strabo* & *Plinius* Stomacacen
elotyrben nominant, Romanisque innotuis-
erhibent. De quo alii fusius egerunt. Nos
a non addimus.

VIII.

De lepra Judæorum.

Xtra Urbem Jobum locant qui Elephantiasin
lli affingunt, quia lege Divina, ne inficerent
s separari ab aliis jubebantur leprosi. Hinc
pram devolvimur, olim inter Hebræos fami-
em. De qua tamen parci erimus, quia alio-
pennas librosque ad satietatem implevit. De
hantiasi Medicos consulat, cui volupe, in pri-
Hollerium l. 1. c. 64. & ejus Enarrationes *Du-*
m, *Valetium*, *Hautinum*, qui omnium votis
sfacient. Varia problemata jucunda ventilat
rcurialis multiscius l. 3. Var. Lect. c. 20. Cur
npe castrati non fiant leprosi? & Cur Elepan-
veneris magno appetitu stimulentur? Ubi
m *Aetium* damnat, qui l. 13. c. 125. elephan-
correptos generandi gratia cum mulieri-
aliquando consvetudinem habere consu-
: esse enim non modo malè affectos jugu-

 lare,

lare, ſed etiam reliquos peſte inficere, morb
ſumque genus humanum reddere velle. *Ae*
tamen ratio hæc eſt tetr. 4. ſerm. 1. c. 125. no
in totum contagioſas ſucceſſiones ipſius aff
ctionis in omnibus fieri, præſertim ſi quis
ptimè diſpoſitus ad venerem incitetur. No
certè lue Venerea infectos ex uxoribus ſa
ſuos liberos ſuſcepiſſe, nullo contagio aut m
trem aut liberos obnoxios. Cautè vero mo
per rariora intervalla coire poſſe, cum ante c
tum affectioni infeſtiſſimum pronunciarit.
ſtatu igitur convaleſcentiæ coitum rarum co
cedit, ſi quis optimè diſpoſitus & ſemine ja
in melius vergente, incitetur ad veneris ar
plexus. Addit ibidem *Aetius*, ſi non ſucc
dat curatio, quam eo capite inſtituerat, pr
cul à mari & urbibus, ſegregandos. Cur pr
cul à mari? ſcilicet ne commoditas concedat
naviculâ habitata alia loca inviſere. Na
antea & natationes in mari conceſſit, &
mari cibos. Niſi à mari idcirco arcendos
beat, ne per natationem inficiatur aqna, ali
rum uſibus inſervitura. Ab urbibus ſegrega
di, ne conſvetudine ſua ſcabiem aliis affrice
Rectè alibi idem Aetius tetr. 4. ſ. 1. c. 120.
Archigene. malum eſſe affirmant cum ip
converſari; inquinatur enim aër quem inſp
rando adtrahimus, ex ulcerum fœtore &
vitiata ſpiritus exhalatione. In Evangel
procul ſtabant leproſi & *Canone* 37. Conci
Aucyrani præcepit ſancta ſynodus, qui lepr
ſu

nt vel fuerunt, inter eos orare, qui ſpiritu
riclitantur immundo. *Num.* 12. Maria ſo-
r Moyſis lepra percuſſa, ſeparata fuit extra
ſtra ſeptem diebus. Hanc legem veterem
yſticè interpretantur *Canones Pœnitentiales*
ri Canonico affixi pag. mihi 1255. *Mariam ſci-*
et ſignificare pœnitentem. Interpretatur (ſit ve-
a verbo) *enim amarum mare. Hæc pœnituit*
ptem diebus, ſed nunc pœnitet ſeptem annis, quod
nificatum eſt Ezech. 4. diem pro anno dedi
i.

Cur nunc tam frequens non ſit apud Ju-
æos, quàm apud Chriſtianos, rationem red-
t *Buxtorfius* Pater Synag. Judaic. c.33. partim
uod pauci ſint cum Chriſtianis collati, par-
n quia temperant ſibi à multis cibis, aliiſque
bus, ex quibus hic moribus concipi poteſt.
ibos enim quod attinet, quàm fieri poteſt,
gem Moſis obſervant. In nullo tamen tam
ervicaces ſunt, ac in carne ſuilla. Nihilomi-
us tamen leproſi quidam inter illos exſtant.
t Antonius Margarita Pragæ ſuo tempore,
uoſdam repertos eſſe teſtatur. Addo, libe-
ores jam eſſe, quia frequenti exercitio utun-
r ad quærendum victum. Chriſtiani quo-
ue non ita infecti eo morbo deprehenduntur,
b variolas frequentes. Olim certè familiaris
rat lepra in Inſulis noſtris Borealibus Feroen-
bus & Islandia, ſicut Noſocomia ibidem ex-
ructa teſtantur, quæ nunc vacua ruinam,
inantur. Ignorare me fateor, quia ſit Mor-

bus Regius de quo prolixè disputat *Zachari* Papa I. Epist. 12. ad Bonifacium. Nisi valc fallor, cum lepra confunditur. In primis J dæi morbum effugiunt abstinentia à carne sui la, cujus caro insalubris creditur & lepram gen rare. Quanquam enim *Celso & Galeno* suilla caro inter domesticas quadrupedes levissima putetur, *Mercuriali* tamen placet l.3. Var. Lec c.8. Judæos ob sanitatem potius non vesci ca ne suilla, quàm ob superstitionem. *Plutarc* autoritate se tuetur, qui 4. Sympos. Probl. 5. ra tionem reddens cur Judæi carnibus suillis abst nerent; omnem suem, ait, sub ventre, lepra ac efflorescentiis refertam ferè esse semper, qu nimirum ob malum quendam habitum, a que corruptionem corpori ingenitam in co poribus summis efflorescere videntur. Be stiæ quoque hujuscemet circa victum sorditi pravitate non caret. Cæterum malè caro suil in sanis damnatur, cum ex *Hippocrate* cæteri que ad unum ferè omnibus Græcis, Latinis Arabibus inter valentissima alimenta nnmeretu quibus etiam athletæ & alii ad robur corpori ac quirendum vescebantur, validissimè enim nutri ob glutinosum succum, qui partibus affixus non facilè discutiatur, sicut post *Galenum* l.2. Meth. ex plicat *Petrus Castellanus* l.2. de Carn. Es. c.5. se requirit exercitium & stomachum idoneum *Hip pocrates*. Judæis quidem noxia caro suilla esse non potuit, quia calidiori ventriculo & æstuan

præditi facilè ſuperabant noxas, ſi quas ha-
t. *Simeon Sethi* humidos ventres negat be-
concoquere ſuillam. Nec deerat illis vinum,
od *Schola Salernitana* huic eſcæ adjungit. In
ia leges patrias carnem ſuillam prohibuiſſe,
mininus Philoſophus apud *Svidam* teſtatur,
itatis tamen cauſa cum eſſet hæmoptoicus, ſo-
io Æſculapii parens, ſuillas carnes comedit
is ſemper veſcebatur. Glutinoſo enim hu-
re ora venarum in pulmone potuerunt ſolida-
Non igitur Judæi ſuem averſantur, metu
ræ, à qua immunes per DEI gratiam ſunt
riæ incolæ, quibus cottidianus ferè eſt ejus.
mini *Burrhum* ejus fuiſſe ſententiæ, carnem
lam quidem lepram inducere, ſed corio inhi-
i, quo minus vel ſues ipſi vel comedentes le-
consumantur. Imò ad legram curandam
ſangvine ſuillo ſpiritum extraxit. Politicam
ionem habuiſſe Judæos vero ſit ſimile, cur
ſtea ſuem exoſum reddiderint, quæ deinde
m legis obtinuit vel ſuperſtitionis. Eſus
e divina prohibitus fuit. Sed ipſi Judæi
rcos quoque alere venerunt, ne quidem ut
gantur iis pelles, quod ex Cod. 1. Ebr. c.
§. 7. & ex d. *Aſcher* annot. ad Miſnam do-
Conſt. L' Empereur. Scilicet nolebant por-
s alere ne agros Paleſtinæ effoderent, & inqui-
rent fertile ſolum. Hinc maledictione pro-
bitum eſt Judæis canes alere & porcos apud
aimonidem aliosque. Canes quidem alere
per-

permissum, sed catenâ ferreâ ligatos, ne noce-rent morsu, quanquam etiam posterioribus se-culis pro dedecore habitum sit portare canes, de qua κυνοφορία eruditam edidit epistolam Cl. *Jo. Heinr. Meib.* Antiqua quoque vestigi[a] extant. *Homerus* Odyss. XI. de quodam a-pud inferos : Olim me huc misit, ut canem ducerem ! non enim aliud existimabat ho[c] mihi gravius esse certamen. Prohibita quo-que fuit inter Judæos mercatura cujusvis r[ei] immundæ, quod ex Glossa in *Kama* illustra[t] *Lightfootius* in Matth. 8, 30. unde vel Ethn[i]-corum inter Judæos Gadarenos habitantiu[m] porci fuerunt, de quibus eodem capite Ma[t]-thæi agitur, vel Judæorum, quibus dulcis od[or] lucri ex re qualibet. An verò lege ulla DE[I] porcos alere Judæis prohibitum sit, ipsi vid[e]-rint, qui tam sunt tenaces præceptorum di[vi]-norum, sæpe tamen ipsis sibi leges præscrip[se]-runt. Originem hujus interdicti tradit *Jo[se]-phus*, lib. 13. & 14. & ex eo *L'Empereur* l. de L[e]-gib. Hebr. ubi Germanorrum Doctorum verb[a] afferuntur. Hodiè abstinent à carne suill[a] propter longam consvetudinem, sicut fate[n]-tur ipsi in *Historia Judaica* edita à *Gentio.* Im-munditiem enim non considerari, exemp[lo] gallinarum demonstrant, quæ in sterquilin[iis] victum quærunt. Cur cibi alii immundi E[-] bræis, alii mundi, cum omnia bona à Deo cre[a]-ta sint, disputat *Tertullianus* Epistola de cibis J[u]-daicis.

IX. S

IX.

enis Davidis remedium.

1. Reg. 1.

'Enex David aliter calefieri non poterat, quam accubitu virginis pulchræ. Sene-utis hæc credebatur levamen, & caloris pe-è extincti fuscitabulum. Juvenculæ enim lore five osculo five corporis contactu ex-tatur debilis fenum calor, ficut lumen can-elæ penè deficiens admoto alio lumine revi-fcit. Nihil hic turpe commiffum à fancto ege, à qua culpa abfolvitur in progreffu ca-tis. Nec aliter de pietate Regis judicat *Fl. sephus* l. VII. C. 11. Ex communi inquit edicorum confilio decretum de Abiface: uæ cum Rege algiofo cubitans, nihil aliud uam recalfaciebat; jam enim præ fenio ad enereas res elanguerat. Contactus fufficie-at, quo per venas feniles juvenculæ blandus otus; ad cor per circulationem delatus, cor-us frigidum refocillabat. Ita Barbaroffa æ-te extrema, confilio Hebræi Medici, pueru-s continuè ftomacho & illis pro fomentis pplicaffe fcribitur. Catellorum idem effe-us, quos non malè abdomini ægrotorum fternimus. *Rabbi Moyfes* Aphor. 30. five *Jo. amafcenus* editus cum eodem Moyfe, para-ticos multum juvare prodidit, fi adolefcens

puella

puella lateribus apponatur, caloris naturali[s] causa. *Ficinus* igitur ait, Davidem contube[r]nio puellæ, aliàs salubriter, sed nimis serò usu[m] fuisse. At *Verulamius* in Hist. Vit. & Mort. ad[d]it, quod puellam illam, more Virginum Pe[r]siæ, oportuisset inungi Myrrha, & similibus, n[on] ad delicias, sed ad augendam virtutem fomen[ti] ex corpore vivo. Gratior verò est sanæ pu[ell]cræque virginis calor & conspectus, omnibus [o]doriferis. Patet corpus crebris foraminibus c[u]tis magnis parvisque quæ poros cutis vocamu[s], per quæ communicatus à puella calor ad inter[io]ra commeat viscera, quanquam Transfusion[e] ipsius sangvinis, quam nuper curiosa ingeni[a] in Italia, Germania, Gallia & Anglia tent[a]runt, juvenescere potuerit David, si ad nostru[m] seculum fata illum servassent. Accessit solat[io] Davidis gaudium ex conspectu & accubitu p[ul]cricomæ Veneris, quo non parum incalescer[e] potuit. Verè enim filius *Salomon* Prov. 17, [2]: *Animus lætus bonam facit medicinam; spiri[tus] autem fractus exsiccat ossa*. Et ad rem *Hipp[o]crates* 2. Aph. 23. *in quovis morbo animo bene va[le]re, ac rebus convenienter datis gaudere bonum*. Hi[nc] Musica pro morborum multorum curatione ap[ud] veteres advocata, ut etiam melancholiam Sau[lis] lyrâ sua David junior composuerit, de quo quia [in] *Paralitico Primo*, & *Quæst. Nuptial.* 7. egim[us], hîc actum agere nolumus.

X. E

X.

Ezechiæ curatio persicum.

2. *Reg.* 20.

DE morbo ſerram controverſiarum ducunt eruditi. Pleuritidem fuiſſe cenſet *Petrus Hiſpanus*, poſtea Pontifex *Joannes* XXI. in Theſau- Pauperum c. 26. Peſtem alii, unde in bubo- bus peſtilentialibus ſolas ficus coctas & piſtatas m pauxillo butyri veteris & theriacæ miſtas fe- citer in peſte Noviomagenſi applicabant, teſte iemerbroeck l. 3. de Peſte c. 12. §. 12. Ego an- nam ſubfuiſſe auſim affirmare, quæ, quia per- utus morbus, tertio die perimere ſolet, qua E- chias DEI manu evaſit. In hac certè ita an- ſtanter fauces ex inflammatione & tumore, ut ix per ſibilum verba exprimantur. Hinc pi- re ſe dicit *Eſa.* 38. Maligna illa fuit & peſtife- , cui & leniendæ & maturandæ ficus conferunt. urities diſcutiunt, parotidas & furunculos e- olliunt, panos mutarant apud *Dioſcorid.* l. 1. 183. Movere pus & evocare ficum a idam de- ctam *Celſus* quoque conſentit l. 5. c. 12. quo m facit *Levinus Lemnius* c. 19. de Herb. Bibl. d inflammationem potius ſedandam, quæ ma- s urgebat, quam ad ulcus, reſpiciendum ju- icat *Johannes de Mey* Comm. Phyſ. part. 2. c. 4. cui

4. cui nulla ratione melius ſubveniri potera
quam admoto cataplaſmate ex carne caric
rum cum farina hordei, ſi reſolutionem a
mittebat inflammatio, ſin minus, cum fari
tritici, ut facta ſuppuratione miteſcerent f
bres, & reliqua accidentia. Utrique igitu
malo, quia in ulcere faucium jungebantur, t
mor nempe & inflãmatio, ficus conveniebat
Inprimis abſceſſui periculoſo. Nam *Aet*
tetr. 1. ſerm. 3. c. 179. cataplaſma conficit a
ſceſſibus, qui non facile maturi fiunt, ex fic
bus coctis cum hordeacea aut triticea farina
Curatio vero iſta per ficum ſupernatura
fuit, & naturalis, ut rectè diſſerit *Hier. Bar*
in Med. Cath. Polit. §. 7. Art. 3. cum trium d
rum ſpatium pro curatione, qua è lectulo ſu
gere poterat, aſſignetur, cum ſtatim potui
DEI virtute à morbo dicto citius convaleſc
re. Tertio autem die, tanquam critico in p
acutis, ſanari debebat.

XI.

De Aſæ Regis arthritid

2. Chron. 16.

HIc cum ægrotaſſet anno 39. regni ſui
lore pedum vehementiſſimo, dum
mium Medicis eorumque manibus defert,

us ipsius DEI, dormivit cum patribus suis.
urdo probabilius videtur ab ipsa podagra
acidatum fuisse, nullo alio intercedente mor-
, adeoque naturali progressu ipsius morbi,
um tandem Regem occideret Dei permissio-
. Contrarium sentit *Sebastianus Baldus*, cum
ud videatur probabile ex podagra longo sa.
morbo Asam potuisse mortem oppetere, sed
tius ab humorum recursu seu diadochi, in
iquam principem partem novo emergente
orbo quemadmodum pleuritico accidit, si
Empyema incidat; is enim non jam pleu-
icus, sed empyematicus obibit *Hippocrati* 5.
ph. 8. Uterque amicus probabilia affert.
am & hic & ille verus esse potest. Noti mi-
podagrici solo dolore tandem consumti.
ios per metastasin humorum ad viscera no-
lia, alio superveniente morbo, occubuisse
servavi.

XII.

Jorami morbus Intesti-nalis.

2. *Chron.* 21.

Biennio exacto, longa tabe consumtus eges-
sit intestina sua. mortuusque est infirmi-
tibus malis. Quodnam morbi intestinalis

genus fuerit, non satis liquet. Dysenteria to
mina quidem in intestinis provocat, sed longi
morbus non est. Hernia intestinalis in lo
gum tempus extenditur, sed dolorosa semp
non est. In umbilicali tamen, magno cr
ciatu effusa ex abdomine intestina, vidim
vitæ filum abrupisse. Tenesmum & fistula
Hieronymus Jordanus libro, de eo quod Di
num est in morbis, cap. 32. suspicatur h
quadrare, quo mortis genere obiit optim
Titus Pomponius Atticus; sed intestina in
neutro affectu egeruntur, ibi vellicantur, l
perforantur, in sede tamen manent. Et p
gnosticum est *Celsi* l. 4. c. 18. Tenesmum nu
quam per se jugulare. Nisi Dysenteriæ illa
species, de qua *Gal. 3.* Caus. sympt. c. 2. I
vinitus immissa illi parricidæ hæc esse torme
ta, sacer textus asserit. Ita & *Josephus* l.
Antiq. Jud. c. 3. per interpretem *Gelenium*:
malum in ventrem ejus ingruit, ut manife
iræ divinæ indicio, miserabiliter periret, vid
quotidie per ventrem intestina defluere. M
ope dæmonis subinde creduntur maleficio
intestina torquere, ut doloribus acutissim
punctionibus, inflationibus & borboryg
intolerabilibus, quasi duo aut plures gladii
versi fuerint infixi, miserandum in mod
excruciari passim leguntur, quod defendit J
danus laudatus. Major in impios Dei pot
tia, ut excruciet eos quos odit. Percussit
ramum in intestinis hac infirmitate, cui r

m remedium supererat, concitatis ex impu-
impioque corpore adustis biblio sisque hu-
oribus ad intestina, unde alvi fluxus diutur-
us cum colica, ex cujus diuturnitate crebro
forti nisi intestina procidunt. Vellicata
testina, dolorem excitant, quod in colico
olore, Dysenteria, & Tenesmo experimur,
opter nervorum in mesenterio & intestinis
oncursum à sexto pari, plexumque hincinde
er hanc regionem ramos dispergentem, quem
emo accuratius *Willisio* de Nerv. c.27. descri-
it, & nervosam tunicarum substantiam. Ex-
ertus id est malo suo Eduardus Secundus Rex
ngliæ, quem parricidæ immisso in anum
ndenti ferro, combustisque intestinis inter-
cerunt. Ipsa alvi solutione, quæ præter
tionem accidit, in his diutius perseverante
erturbatione pernicies intentatur, *Hipp.* in
oacis. Coli dolores jugulare homines, non
aucis exemplis inter nostros didicimus, nec
c repetimus, ne amicorum dolore afficiamur.
ccelerat fatum creber dejiciendi conatus, quo
ndem laxatis vinculis anima simul cum in-
stinis ejicitur. Tali catastrophe hæresiarcha
rius vitam hæreticam olim clausit, repentino
nim alvi motu coactus crepuit medius visce-
ribus effusis, *Sozomeno* narrante Hist.
Eccles. c. 29. 30.

XIIJ.

Nabucodonoforis Mania seu Melancholia.

Dan. IV.

DAta per monftrofos ungves occafione c Nabucodonofore nonnulla commenta fumus in *Epiftola* 100. *Centuriæ Secundæ*, a quam Lectorem remittimus. Pauca hic li babimus quia ita exigit inftituti ratio. Fa eos credimus qui metempfychofin hic fi gunt, fomniantque quafi humanum ejus co pus in beftiale fuiffet transmutatum, quo e rore tenentur *Jofephus* & *Bodinus* : Pleriq in bovem converfum exiftimant. In porcu *Conftantinus Manaffes* in Annalibus; *In furor extremum devolutus eft, feipfum infania quad animi DEUM fecit. Sed horrendum in mod humiliatus eft à DEO, de humana forma in pe figuram commutatus, fupplicium hoc propter perbiam ferens.* Sed facer textus *Dan*. 4. affirm ejectum tantum fuiffe ex hominum conf tio, five fubditorum rebellione, five prop & fpontaneo exilio ad folitariam hanc vit damnatum. Comediffe foenum, bonis i morem. Bovinos igitur mores induit, & gligentia cultus, in tantam longitudinem ungvesque excreverunt, quæ quadam fim

tud

idine aves referebant. Quæ propria fuit
ebucadnesaris confessio ad se tandem, elapso
ptennio, reversi; intellectum nempe sibi re-
iisse, scilicet morbo laboravit, quem aliqui in-
niam vocant, & furorem, rectius *Vallesius* de
cr. Philos. c. 80. melancholiam, qua sibi ima-
inabatur, se in bestiam immutatum, ideo-
ue herbis pascendum, quod insanæ imagna-
onis genus plurimos afflat, qui succo nigro
ielancholico abundantes fingunt ea quæ nus-
uam neque picta neque scripta, & timent
uæ timere non debent, ideoque se plerunque
b hominum etiam amicissimorum consortio
cludunt. An illam insanam melancholiam
ativum temperamentum concitarit, an aliæ
xternæ causæ à DEO superbiæ vindice illa-
e, non æquè liquet. Nimis audacter *Jo.
Vierus* l. 1. de Præstig. dæm. c. 24. & lib. 4. c. 1.
cum eo alii, maleficio Diaboli inductam
Nebucadnezari insaniam asserit, quo nomine
ectè vapulat à *Godelmanno* in Lam. *Bodinus*,
uod alium sensum *Viero* affinxerit. Diaboli
utem nulla in sacro textu mentio, nec reve-
a eo honore dignus est, quem à multis obti-
uit, qui plurimorum causas & tormenta
li attribuunt. Verissimè enim cum *B. Au-
gustino* l. 18. de Civit. DEI c. 18. credimus, O-
mnipotetem DEUM omnia posse facere,
uæ voluerit, sive vindicando, sive præstan-
o, nec dæmones aliquid operari, secundum
aturæ suæ potentiam, nisi quod ille permise-

rit cujus judicia occulta ſunt multa, injuſ
nulla. DEO ſoli hæc de Nebucadnezare vi
dicta ſumta tribuitur *Dan.* 4. v. 28. & 34. q
vel mentem ſuperbi Regis turbavit ipſe, v
cauſis ſecundis ſeu melancholiæ nativæ vi
ſuam reliquit. Et certè ſanæ mentis ante nc
fuit Rex, alioqui tanto ſupercilio opera ſi
ſupra Deum non extuliſſet. Unde contin
rerum maximarum cogitatione accenſi h
mores & aduſti, ſeqvuturæ inſanæ melanch
liæ occaſionem dederunt. Hanc inſania
vocat lupinam aut caninam *Aetius* tetr. 2. ſer
2. c. 11. & melancholiæ ſpeciem eſſe rectè m
net cum *Ægineta* l. 3. c. 16. ubi & quædam a
notarunt, quæ Nebucadnezari conveniu
Noctu menſe Februario exeunt. Quia h
mines fugiunt. Menſe quoque Februa
noctes ſunt longiores, quibus in hac ſoli
dine pererrent, quanquam *Arculanus* de ve
principio interpretetur, quo humores mela
cholici moventur. Reliqua ſigna, pallo
facie, oculi cavi, ſicci ſine lacrymis, imbecil
lingva ſicca, calidi humoris atrique exceſſ
notant, & vultum deformem. Tibiæ exul
ratæ incurabiliter dicuntur propter aſſid
caſus & canum morſus, vel potius quia
turæ beneficio atræ bilis ſuccus pravus ad
teriora cutis propellitur, ulceraque malign
ægerrimè curabilia excitentur. Eodem n
ræ auxilio & inſtituto, non tantum pilos i
Nebucadnezare prolixos enatos legimus,

&

ungves avium instar excretos. Qua criti-
quasi expulsione corpus paulatim à succis
avis liberatum fuit, donec critico anno se-
imo prorsus sanitati, Dei beneficio Rex P. re-
tueretur. Irrigationes denique capitis u-
que ante laudatus autor, in hoc casu laudat,
as oportunè Nebucadnezar excepit à rore
elesti. Ungves certè in melancholicis ex-
escere solent & cornua. Utrumque vidi-
us. Cornua passim descripsimus l. *de Uni-*
rnu & in *Historiis Anatomicis.* In vicino pa-
rusticus adhuc superest, cui cornua cre-
ant. Ungulas prolixas crassasque in sene
pinximus *Cent. 2. Epist. ult.* quas dono *D.*
uchi possidemus, similesque nuper in puero
servavimus, qui ostiatim exinde eleemo-
nam colligit. Tales in leprosis describit
nstantinus Monachus & *Isaaci* plagiarius in
de genere leprarum. Nebucadnezaris igi-
ungves avibus similantur, dubio procul
od vel negligentia hominis insani resecti
n fuerint, vel copia succi atri crassique con-
uum incrementum sumserint, adeoque &
immensam longitudinem & figuram incur-
m excreverint. Incurvantur quoque in
pulmonum ulcere, more ferarum, unde
tale ulcus Θηρίωμα appellat *Galenus*
in 6. Epid. com. T. 24.

XIV.

De pisce, in quo sepultus Jonas.

PIscis delineatur in *Bosii* Roma subterranea l. 2. c. 8. p. 93. 103. edit Rom. maj. Plerique de balena explicant, quia piscem magnum Jonæ textus vocat. Cete autem vulgati nominis non fuit, quia nec in mari Mediterraneo nec Persico balenæ reperiuntur, & omnes balenæ quæ in Gronlandia nostra & Islandia capiuntur, cujuscunque generis, etiam inusitata corporis mole, vastoque capite, ex cujus lingva sola XVIII. Tonnæ adipis exprimuntur, tam angustas tamen fauces habent, quæ vix brachium hominis capiant. Vero fit similius canem Carcariam, seu Lamiam fuisse, quæ magnitudine cum minoribus balenis certat, vidique exuvias XX. pedes excedentes. In Musæo servo junioris cutem asperam, X fere pedes longam. Et, quod notandum, rictum habet Lamia amplissimum faucesque patentes & œsophagum viro deglutiendo capacem. In curia Bremensi depictam vidi Lamiam, quæ Jonam ceperat. In mari Rubro prædæ hominum assvevit canis Carcarias. It *Plinius* l. 13. c. 25. *caniculis referta* (sc. maria, supplente *Pintiano*,) *ut vix prospicere è navi tutum* *fit*

sit, remos plerumque ipsos accidentibus. Ante Plinium *Theophrastus* l. 4. Hist. Plant. c. 8. *Mare hoc belluis refertum, plurimasq; Καρχαρίας seu canicalas habet, in tantum ut mare tutum non sit.* Ex utroque *Wottonus* l. 8. de diff. Animal. c. 164. similia tradit. Ninus seu Ninive Assyriæ Metropolis, imposita erat Tigri, teste *Plinio* l. 6. c. 13. quæ se exonerat variis flexibus & nominum mutationibus in sinum Persicum, quo vero sit simile Jonam confugisse, ut se subduceret. Mare enim ingrediebatur. Hic autem citius invenias canem Carcariam, quam balenas. *Josephus* l. IX. Ant. Jud. c. 11. Jonam à Cete devoratum, post triduum in Euxinum Pontum removitum ex aliorum relatione narrat. Fateor quintuplicem ordinem dentium, quo Maxilla canis armatur, lædere Jonam potuisse; sed dicendum, Dei manum ingressum ejus & egressum custodivisse.

XV.

Tobiæ cœcitas curata.

PErpauca supersunt quæ de Tobiæ morbo & curatione scribantur, quia omnia ferè absolvit *Hieronymus Bardus* in Med. Cathol. c. 4. §. 1. & 2. & ante illum *Vallesius* de sacr. Philos. c. 42. De felle piscis unum verbum addam.

Bardo

Bardo vitulus marinus placet, qui ad flumi num oras sæpe sæpius commoratur, & torva facie, & oculis irretortis terrorem incutit, & voracissimus est. Experimento in felle conjecturam fulcit. Hujus quippe fellis in oculis à sordibus & maculis repurgandis maximam virtutem expertus est, si præsertim chymicè præparetur, & jecur ejus & cor super prunas reposita acutissimum suffitum olere, ex quo Dæmones forsan propulsi sunt. Lamia, quam in Jonæ historia elegi, huc etiam quadrat. Illa quippe amplo rictu majorem terrorem juveni Tobiæ incutere potuit. Dicitur enim immanis piscis in *Versione vulgatâ* & in *Deodati* editione Italica, *un grand pisce*, quanquam LXX. absolutè ἰχθὺν vocent. Prætetea in India observavit *Jacobus Bontius* de Med. Ind. c. 16. in cœcitate specificum ac crebro usu comprobatum medicamentum esse, jecur Lamiæ piscis, crudum cum sale comestum, quin & oleositatem ex eo in sole inde distillantem ac oculis inunctam pro præsentaneo esse remedio, idque proprietate quadam substantiæ. Fel autem & hujus & aliorum animalium ad suffusiones commendatur. Hyænæ laudat *Galenus* Introduct. c. 14. fel, lac, albumen ovi & urinam l. *de Ocul.* c. 4. sed clarius l. 10. de simpl. Med. Facult. ubi oculis temperatiorem bilem accommodans, addit: *Animalium quorundam singulariter bilis à Medicis extollitur, tanquam aciem exacuat oculorum, &*

suffu-

effusionem initia digerat, velut piscis quem vocant allyonymon, hyænæ, & scorpii marini. Callyonymi igitur, seu Uranoscopi, si lamia non arridet, fel advocetur, quo Tobiæ oculi fuerunt curati. Ejus enim fel cicatrices sanat, teste *Plinio* l. 32. c. 7. & carnes oculorum supervacuas consumit. Nulli hoc piscium copiosius, ut existimat Menander quoque in Comœdiis. Cujus, ut & Anaxippi versus ab *Æliano* citantur l. 13. Hist. Animal. c. 4. Reliqua facilè huic pisci accommodaveris, quæ in cœcitate Tobiæ annotantur. Ejus descriptionem habet ex *Rondeletio* & *Bellonio*, propriaque observatione *Gesnerus* l. Aquatil.

XVI.

De puerperio B. Mariæ.

Matth. I.

VIrgo uterum gestavit. Quod verò clausis virginitatis claustris primogenitum suum in lucem ediderit capere non possunt, qui nihil nisi ordinarium in Servatoris Nativitate, per rationem, concedunt. Aperuit quidem matricem Christus, quia vocatur primogenitus, sc. quia primus aperuit vulvam seu matricem Exod. 34. 19. Num. 3. 12. sed modo planè divino & singulari. Omnia hic natu-

ræ consvetum cursum superant, conceptio
ne viro, nativitatis illæsa virginitate. Re
enim *Montacatius* Apparat.IX. ad orig. Eccl
§. 59. neque novum illud in terris adeò n
vum fuisse, si non per omnes nativitatis
conceptionis partes illa Nativitas descendisse
Suidas certè refert membranam in B. Virgi
ab obstetricibus inventam fuisse, cum de ej
virginitate dubitaretur. Ut scrupulos am
veat Jo. *Bapt. Mantuanus* Tr. de Loc. Conce
Christi, fingit aliunde prodiisse ex virgin
Christum quam naturali & communi via, s
falsum illum esse, viamque naturalem serva
dam probavimus libro *de Insolitis Partus V*
cap. 7. Vulva enim aperta dicitur *Luc.* 2.
more aliarum puerperarum purgata est
Virgo.

XVII.

Sangvinis profluvio labo rans fœmina in Evangelio.

PEr duodecim annos mulier αἱμοῤῥοοῦσα
Christo sanatur. Fluxu ex utero contin
sangvis manavit, & temporis diurnitate a
sveta illac ferri natura, fractisque indies vi
bus, incurabile malum fecit. Non verò e
uteri venis, sed iis quæ in collo uteri & re

vic

is aperiuntur, quas hæmorrhoides vocant,
ut illas in ano, profluxit. Hac quippe via
uralis mensium fluxus procedit. Unde
gravidis, clauso utero, nonnunquam men-
statis vicibus, nonnunquam continuo,
arum exempla memini, procedunt. Cau-
n habet vel sangvinis seorsi tenuitatem, vel
arum laxitatem cujus prognosticum est,
l curationem nullam vel difficilem admit-
e. Franciæ Martellæ apud *Poterium* Cent.
Obs. & Cur. cap. 49. continua hæmorrhagia
utero supra duos annos patienti successit
cophlegmatia cum febre lenta, siti inexple-
i & mira in appetentia. Quid de obfirma-
annorum duodecim malo dicemus? Ad
n Doctissimus *Mercurialis* l. 4. de Morb.
ul. c. 2. differit; ægritudines omnes quæ cu-
æ sunt à Christo salvatore nostro, incurabi-
fuisse; hocque dixit, quia fluxus ille mu-
ris omninò erat incurabilis, ut timere debea-
us ubi fluxus prorogantur, malum evadere
curabile, adhæc ubi fluxus immodici diutius
rant, timendum ne mulier fiat hydropica,
chectica aut alia propria mala incurrat. Mi-
ri necesse est, quod tot annorum inducias
ulieri ad vitam concesserit pertinax & peri-
ulosus fluxus. Sed reservata fuit ut Christi
iraculo sanaretur. Quomodo à profluvio
ngvinis librerata sit Sybilla quædam, non
umana, sed Lausanensis, *B. Hildegardis* l. 3.
tæ suæ his verbis describit: Matronam Sybil-
lam

lam de civitate Lauſanenſi trans Alpes, qu ejus adjutorium per nuncium expoſtulavi miſſis ei literis, profuvio diuturno ſangvin liberavit: Hæc verba inter pectus & umbilicum pones, in nomine ejus qui omnia rectè diſpc nit. In ſangvine Adæ orta eſt mors: in ſan gvine Chriſti extincta eſt mors. In eoder ſangvine Chriſti, impero Tibi, ô ſangvis, u fluxum tuum contineas. Et matrona his ſcr ptis verbis eſt ſanata. Refert hæc ex Hilde gardi *Helmontius* pag. 672. quem credere qu velit non inhibeo, modo mihi libertatem con cedat credendi quæ debeam.

XVIII.

Epilepticus in Evangelio

IN hiſtoria Evangelica ſit mentio cujusdar σεληνιαζομένȣ. Σεληνιαζομένȣς h. e. lunati cos, Paraphraſtes *Syrus* tranſtulit בר אגרא: Tremellio ad Verbum ſonat, *filium agrorum* i.e hominem agreſtem, & qui à reliquorum con ſvetudine abhorreat. Sed *Fullerus*, Vir Do ctiſſimus l. 2. Miſcell. ſacr. c. 17. ita reddendum cenſet: *Qui extra tecta* degunt. Græcè ἀ ἀς γȣς appelles. Qua voce LXX. utuntur, a eos deſignandos, qui vitam miſerrimam tra hunt in ſylvis, ſolitudinibus &c. Vide plur apud laudatum *Fullerum*. Epilepticum rect cenſe

nſet *Unzerus* l. 1. de Epil. c. 1. Dicitur enim
: morbus Lunaticus, vel quia ſecundum va-
ɔs Lunæ motus & aſpectus, nonnullos in-
dit, vel quia interlunio concepti atque nati,
ic morbo obnoxii exiſtimantur. Luna
ippe humoribus præeſt, quam vitare eum
ılt *Celſus* l. 2. c. 4. cui caput infirmum eſt,
aximeque ante ipſum lunæ ſolisque concur-
n. *Aretæo* annotante l. 1. De Cauſ. & Not.
ıron. aff. c. 4. nonulli flagitioſis homini-
s à Luna immitti exiſtimant. Hinc credo
curando hoc affectu, ne Luna creaturam
ım foveret, Lunæ ortum vitaſſe Medicos.
Nicolaus Myrepſus ſect. I. de Antid. c. 298.
Antidoto Cyphi: Lunaticos reſtituit, da-
cum ſpuma tauri fabæ magnitudine, ab or-
Solis ad ortum Lunæ diebus triginta. Ad-
ıgit ſacer Scriptor huic Lunatico Dæmoni-
n, quod vel induxit morbum, vel auxit. *Se-*
pio à Dæmonibus imediate affectum produ-
. Divinationem potiùs alii fingunt; quia
correpti nonnunquam vaticinari futura vi-
ntur, ſive ea vera ſint ſive falſa. Quod *An-*
ius Guajnerius tr. 17. Prax. c 3. fuſius explicat.
ım cum in Epilepſia ſit fortis quædam op-
atio, quæ omnes ſenſus exteriores ita ligan-
r, ut ab omnibus eorum operationibus ceſ-
nt ac ferientur, & cum anima rationalis ali-
ıde non ſit impedita, ſed maneat quaſi in
nplici eſſe, ſit ut Epilepticis quandoque in
ıroxyſmis futurorum mago quædam obver-
ſetur

ſetur, quibus poſtmodum ceſſantibus, ſæp
plurima futura prædicant. Negari non po
teſt liberius animam agere corpore pene op
preſſo, quod in moribundis non rarò videm;
at nec anima nec Dæmon futura ſciunt;
verò dixerit *Guarnerius* imaginem eſſe futuro
rum, non veram prædictionem. Adſociat
malus Dæmon huic aliisque morbis, ut ægriu
faciat. Hinc ſacer morbus quoque vocaba
tur, quod divinitus putetur immiſſus, *Cælio Au*
reliano l. 1. Chron. c. 4. aut quoniam Dæmon
correptus eſſe homo videatur, ut cenſet *Ar*
tæus l. 1. de Cauſ. Chron. 4. Hinc, quia frequen
is apud Judæos, imprecationem formulis len
tur, teſte *Buxtorfio* Patre c. 35. Synag. Judaic.

XIX.

Dæmonio obſeſſi in Evan gelio & per annulos curandi ratio.

DIſputat de eo *Jo. Langius* l. 2. Epiſt. 34.
Dæmones humana corpora morbis affl
gant, exorciſmo obtemperent, qua deniq
methodo tales morbo curentur? Laus DEO
quod inſolita ſit noſtro tempore iſta infelic
tas, cum vix ſingulis ſeculis unus alterve

Dæm

æmone obſeſſo affligatur. Me puero, Coa-
i celebri Selandiæ noſtræ urbe, quidam mi-
s Satanæ experiebatur inſultus, ut etiam
er aërem ſubinde raperetur, quem inviſere
 ſacerdotibus nemo audebat, niſi integram
tam traduxerat, exprobabat enim obſeſſus
uicquid conſcientia occultavit. Inter Ju-
æos numerus Dæmoniacorum inſolitus fuit,
ſæpe in ſacro Evangelio occurrit, ſive quod
ræter modum artibus magicis dediti Dæmo-
em advocaverint, ſive quod ſummæ impie-
tis hanc pœnam meruerint à vindice Jeho-
a. *Joſephus* narrat, quo modo obſeſſi à Dæ-
one curarentur à Judæis. Vidit namque
leazarum Judæum in exercitu Veſpaſiani,
rantem Dæmoniacos hac methodo: Ingere-
t naribus obſeſſi annulum ſub cujus ſym-
olo radix à Salomone indicata contineba-
r, quo de naribus educto ſimul Dæmonium
bſeſſi emunxit, ac æger langvore in terram
ncidit: & Eleazar carminibus Salomonis
æmonem adjuravit, illique per ſacra edixit,
 vetuit, ne in priſtinum ſuum ergaſtulum
diret. Ac ut obſeſſum ſpiritu maligno libe-
tum teſtaretur, ponebat coram obſeſſis ca-
em aut pelvim aqua refertam, quam ut
greſſus ab homine ſubverteret, Dæmoni jam
auctorato imperabat. Hodie nonnunquam
bſeſſi à Dæmone creduntur, qui vel Epilepſia
rrepti vel melancholico ſucco abundantes,
dos varios Satanæ mentiuntur. In Epile-

psia similia Dœmoniacorum visuntur sympto-
mata, variis motionibus miri spectaculi spe-
ciem præbentia. Et quod in Evangelio leg-
mus, in flumina vel mare cadentes, ex altis lo-
cis præcipites dantur, sicut prodidit *Cælius Au-
relianus* l. 1. Chron. c. 4. Vidimus Patavii e
qui tanquam obsessi flagellabantur, curatos
Jo. Dom. Sala Medico Magno, pro Epileptic
vel melancholicis. Expurgandus enim in h
ater humor, qui cerebri ideas turbat, & vell
cantes cerebrum acres liquores educend
Quanquam nec flagella damnentur, quæ ca-
lorem excitare valent, & mentem à deviis r
vocare; de quibus nos post *Meibomium* plu
diximus Epist. *de Flagrorum usu in Medicin*
De annulo naribus obsessi indito, quæ Eleaz
apud *Josephum* exhibuit præstigiæ meræ sun
Annulus quidem S. Eduardi Regis Angliæ c
mitiali morbo laborantibus salutaris fuit, c
quo videndus *Kirchmannus* de Annul. c. 21. se
suspicio esse potest, ex ungula alcis confectu
vel aliis quæ singulari virtute Epilepsiam c
rant. Annulos aliàs naribus appendebant J
dæi ornamenti causa vel memoriæ, quod
Schedio nostro *de Armillis* exposuimus. I
hoc argumento consultus *J. Buxtorfius* Junio
Basileæ olim amicus noster, Cl. *Rhodii* in gr
tiam, cum de fibula commentaretur, pro
xum responsum dedit, quod meretur publi
hic legi:

De Annulis Narium:

Et primò quidem Nomen Hebraicum, quo
uli Narium designantur, de quibus quæ-
vocatur illud נֶזֶם *Nesem*, in plurali נְזָמִים
amim, & נִזְמֵי *Nisme*. Etymologia hujus
ninis incerta: quia, cum communiter No-
a apud Hebræos à Radicibus certis seu
bis descendere soleant, nullum autem ver-
n apud Hebræos sit in usu, unde hoc no-
n derivari, & ratio significationis ejus co-
sci possit. Analogiæ ratione primitivum
s deberet esse נָזַם *Nasam*: sed nullibi extat.
t, qui per Methatesin literarum referant
זָנָה *Sanah*, quod *scortari* significat: quasi
Monile, quod palam in fronte, naribus
auribus prostat ad emerendum gratiam.
coacta est hæc etymologia. Et cum
ctissimas etiam foeminas legamus hoc or-
nenti genere usas, absit, ut ab impudico il-
verbo deducamus. Si conjecturis indul-
e vellemus, commodius multo deduci pos-
à verbo affini זָם *Sam*, vel זָמַם *Samam*,
od *Capistrare*, *Frænare*, *Refrænare* significat:
de זְמָם *Semam* est *Capistrum*, *Frænum*. An
o forte נֶזֶם *Nesem*, ornamenti illud genus
dictum, quod cum זֶמֶם *Semem* vel *Semam*
eno vel capistro Equorum & jumentorum
quam similitudinem haberet. Sanè inter-
s Latinus Paraphraseos Chaldaicæ Cantic.

1. v. 10. ubi legitur, *Verba legis esse Israëlitis* j
וְּמָמִים: Semamim (fræna) *in maxillis eorum*
non recedant à via recta; ille, inquam, In
pres vocem וְּמָמִים Semamim (fræna reddi
Sicut in aures; affinitatem originationis i
hac duas voces agnoscens.

Secundò, utile est & è re omnia Scripturæ
ca inspicere & considerare, in quibus vox
occurrit. Sunt autem seqq.

I. Genes. 24, 22. dicitur de servo Abra
Protulit Vir Nesem auream, semissis pon
ejus: & v. 30. *Cum vidisset* Nesem *Laba*
v. 47. dicit servus ille in eadem Historia
posui Nesem *super nares ejus, & armillas s*
manus ejus (sc. Rebeccæ.)

II. Genes. 35. 4. dicitur de familia Jac
Dederunt itaque ipsi (Jacob) omnes Deos alienos
erant in manu sua, & Nesamim, quæ erant in a
bus ipsorum.

III. Exod. 32. v. 2. 3. de Aharone vi
conflaturo: Et dixit illis (Israëlitis) Ahar
Separate Nisme *aureas*, *quæ sunt in au*
uxorum vestrarum, filiorum vestrorum, & f
rum vestrarum, atque afferte ad me. Separa
runt igitur omnis populus נזמי Nisme *au*
quæ erant in auribus eorum, & attulerun
Aharon.

IV. Exod. 35. v. 22. de populo Israëli
spontaneas oblationes ad opus tabernaculi
ferente: *Venerunt viri cum mulieribus, omnis s*

ta,

eus corde, & attulerunt fibulas, & Nesamim *&*
nulos, & dextralia,&c.

V. Judic. 8. v. 24. 25. 26. Dixit præterea ad
Gideon: *Postulabo à vobis postulationem, ut*
is mihi quisque nesem *spoliorum suorum: Nam*
me *auri vel aureæ erant eis: quia Ismaelitæ*
nt, (spoliati sc. vel capti ab Israëlitis) Et
erunt, dando dabimus. Et expandentes
timentum, projecerunt illuc quisque nesem
liorum suorum. *Fuit autem pondus* nisme
i vel aurearum mille & septingentorum au-
rum &c.

VI. Jobi 42. 11. *Dederunt quoque* (amici
i) *ei* (Jobo) *quisque agnum suum* (vel, numum
i imagine signatum) *& quisque* nesem *auream*
m.

VII. Proverb. 11. 22. *Sicut* nesem *auri in*
ibus porci: ita est mulier pulchra, & deficiens
silio.

IIX. Proverb. 25. 12. *Ut* nesem *auri, & or-*
nentum obryzi est, qui arguit sapientem, cui est
is obtemperans.

IX. Jesa 2. 21. inter ornamenta filiarum Hie-
rolymitanarum recensentur *Nisme* narium.

X. Ezech. 16. v. 12. *Dedi* nesem super nares
s, & inaures in auribus tuis, & coronam glo-
in capite tuo.

XI. Hoseæ 2. 15. *Et visitabo super eam* (Ec-
clesiam Israëliticam apostaticam) *dies Baâlim,*
bus adolebat thus & ornabat se nismah *suâ.*

Ex consideratione & collatione hor
locorum Scripturæ sequentia videntur c
gi:

Primò. Nesem ornamenti genus fuisse,
mariò quidem & propriè fæminarum, se
dariò autem & quandoque etiam virorum
gumento locorum Exod. 32. Exod. 35. Jud
Jobi 42. 11.

Secundò, materiam fuisse *Aurum*.

Tertiò, Adhibitum vel applicatum fuisse
ribus, Genes. 24. 47. Proverb. 11. 22. Jesa.
Ezech. 16. 12. & *Auribus* Genes. 35. 4. E
32. 2. 3.

Quartò, Israëlitis seu Arabibus in frequ
usu fuisse, Judic. 8. 24. unde Vulgatus Lat
Interpres illic reddidit: Inaures enim au
Ismaelitæ habere consveverant.

Sed & *Versiones* & Expositiones Vete
præsertim Interpretum sunt considerand
videndæ:

LXX. Græci in omnibus adductis l
transtulerunt Ἐνώτιον *Inaurem*: præterq
Jobi 42. 11. ubi verterunt, Καὶ τετράδραχ
χρυσοῦ ἄσημον ἕν. Symmachus interpres G
cus reddidit ἐπίῤῥινον, & ἐπιῤῥίνιον ornam
tum nasi.

Vulgatus: *Inauris*. Sed Proverb. 11. 12.
culus aureus & Esa. 3. *Gemmas in fronte pe
tes.* Ezech. 16. 12. *Et dedi inaurem supe
tuum*, Genes. 24. 47. *Suspendi itaque inaure
ornandam faciem ejus.*

In his versionibus observandum, absurdum
ideri, quod Græci & Latinus *In aurem*, h.e. or-
amentum aurium, tribuant vel naso, vel
onti, vel ori. Factum est id ab eis non pro-
riè sumptâ voce, sed καταχρηστικῶς, cum
ropria vox non esset in promptu ornamento
i exprimendo. Hinc & recentiores per vo-
bulum generalius, *Monile* sunt interpretati.
inc est, quod *D. Hieronymus* scribit Ezech. 16.
erbum Hebraicum Nesem, *excepto Symmacho,*
i interpretatus est ἐπιῤῥίνιον *omnes* inaurem
anstulerunt, non quod Inaures *ponantur naribus,*
æ ex eo, quod de Auribus pendeant, Inaures *vo-*
ntur: sed quod circulus in similitudinem fa-
us inaurium, eodem vocabulo nuncupetur. Et
que hodie inter cætera ornamenta mulierum so-
t aurei circuli in os ex fronte pendere, & im-
nere naribus. Itaque Ἐνώτιον, & *Inauris* non
opriè vim & significationem vocis Hebrai-
exhibent: sed partim propter defectum
ocis commodioris: partim propter similitu-
nem cum Annulis aurium.
Lutherus Germanicè reddidit, Spangen:
hren=Spangen: Stirnband (Judic. 8. Prov.
) gülden Haarband / Proverv. 11. Jesa. 3.
tirnspång.
Ubi existimo illum non benè reddidisse
tirnband / Haarband: non enim fuerunt
æ vittæ, vel Stirnband / aut Haarband / sed
culi vel Annuli ex illis dependentes, ut vi-

 detur:

detur: nisi forte ipsæ vittæ vel fasciæ una cu
annulis fuerint.

Judæi in Versionibus suis Germanis reddu
Maßband.

Chaldæi interpretes קְדָשַׁיָא *Kodaschája*, q
Monilia sponsalitia, qualia Sponsus Spon
dare solet. In Talmud Hierosolymitano Tr
ctatu de Sabbatho cap. 6. fol. 8. col. 2. explic
tur *Nesem* ex loco Jesa. c. 3. per ר שהוא נתון
אלגב חוטם *Aliquid quod ponitur supra nasu*

Rabbi Abraham Aben Ezra Hispan
ad Geneseos XXIV, v. 22. scribit: אזן שנום
שהוא באף גם *Est* Nesem, *quod applicatur n*
ribus, & quod applicatur auribus.

Author libri qui vocatur *Chaskúni* ad eu
dem locum scribit: שייך לאף ולאזן
h. e. *Nesem* convenit naribus & auribus.

Itaque ex his omnibus liquet vocem *Nese*
quæ adhibetur etiam, ut visum in loco Exo
35. denotare tam *Ornamentum Narium*, qua
Aurium; quamvis existimem propriè sign
care ornamentum narium; ratio, quia alibi o
namenta aurium in eodem loco ab illis disti
gvuntur, ubi utrorumque fit mentio.

Qualia autem illa ornamenta fuerint, qu
ritur? D. Hieronymus in loco supra alleg
to dicit esse *ornamenta mulierum, & quid*
circulos, (h.e. anulos) *in os ex fronte pendent*
& naribus imminentes. Non est autem e
authoritas contemnenda; ut qui in illis reg
nibus vixerit, & praxin earum viderit,

t : *Et usque hodie.* Sic teſtatur Auguſtinus
uæſtionibus in Geneſin : *Mos*, inquit, *Mau-
rum eſt, ut inaures etiam in naribus habeant fe-
inæ.* Sic Vulgatus Interpres Prov. 11. dicit, ,
irculus aureus. Eſa. 3. *Gemmas in fronte pen-
entes*, (auro ſc. incluſas & impactas.) Gen. 24.
rvire *ad ornandam faciem.*

Aben Ezra Hiſpanus loco modo citato ait :
מֵעַם פּהִיר קָשׁוּר בְּמֵצַח שֶׁעַר הָאַף יִ...
eſem *narium dependet à filo vel funiculo fronti
lligato.*

Don Iſaac Abarbenoi, itidem Hiſpanus, ſcri-
it ad locum Jeſa. 3. 3. *Lechaſchim* ſunt mo-
ilia aurium, *Tabbaoth* ſunt ornamenta digito-
um manuum; *Niſme* (quæ noſtra eſt vox) ſunt
onilia ſive ornamenta, quæ applicabant naribus
nis, aut pendebant intiaris capitis à funiculo, &
de usque ad nares deſcendebant, vel depende-
ant. Hæc ille.

NB. Quod ergo Vulgatus Interpres reddi-
it, modò *circulum aureum in naribus*: modò
emmas in fronte pedentes : modò *Inaurem ſu-
er os* : modò *ad ornandam faciem* : hinc poteſt
onciliari : *Gemmæ ſunt in fronte pendentes* :
empe in vitta frontem circumdante, & ab
a dependentes : *ſuper os* : quia ad os usque
endebant : *in naribus*, quia naribus immine-
ant : *Ad ornandam faciem*, quia hic genera-
s erat finis. Sed & ab ambiguitate vocis
Iebraicæ אף *Af*, vel *Aph* vel arietas iſta profi-

E 5 ciſci

cisci potuit : quæ *Faciem*, *Vultum* in gener & Synechdochicè *Nasum* significat.

XX.

Cœcus luto curatus.

Joh. IX.

CUr Christus in sanando cœco linimento pulvere sputo consperso usus sit, quæri *Jo. Reverovicius* Epist. Quæst. 3. responde que Nobilis Virgo *Schurmanna*. De pulve verò quem κενεῶνα χθόνιον vocat *Noanus* Para phr. in Johannem eruditè disserit *Dan.Hein sius* Exercit. Sacr. c. 8. Idem cœcus ἀχάρακτ@ dicitur *Nonno*. N ve terum non pauci ocu los illius à Christo tum creatos tradiderun inter quos *Cyprianus*, *Chrysostomus*, *Theophilactu Augustinus*; quorum verba afferre non va cat. Hos tamen à vero aberrare textus indi cat. Nam vers. 10. aperti dicuntur, non creati oculi. Et commate sequenti fatetu cœcus oculos suos fecisse luto inunctos, quan quam tam facilè fuerit Christo creare, quan aperire oculos. De hujus cœci curatione ita l. 7. Carm. 42. lusimus:



Primo luto debent nostræ primordia vitæ,
Exque luto reficit langvida membra DEUS.
Viderat hoc cæcus, cujus reserantur ocelli,
Ut quoque discamus nos meminisse luti.

Fingebant & similia miracula Pagani, sed astantibus succum fecerunt. Quæ enim de Vespasiano Imperatore, cœcum curante narrat *Tacitus* l. 4. Hist. & *Svetonius* c. 7. adulationem sapiunt, ut hoc, quasi DEUS, signo æstimaretur. Revera lusus erat, non miraculum quod Cyrolæ Arianorum Antistitum Principis exemplo edocemur. Is quippe cujusdam hominis Ariani suppostitii, qui se coecum pretio accepto fingebat, aperire oculos volens, eundem antea quidem optimè videntem, simulac oculos tetigit, re vera coecum reddidit, cui postea, fraudem coram universis detegenti, Eugenius orthodoxus visum confestim signo crucis reddidit, quam hostoriam ex *G. Turonensi* l. 2. hist. c. 3. *Baronius* recenset.

XXI.

Lazari morbus.

Joh. XI.

Ἀσθένεια. vocatur v. 4. communi nomenclatura. *Suidæ* ἀσθένεια, ταλαιπωρία, νόσος ἀδυναμία.

ἀδυναμία. A *Nonno* in Paraphrasi πῦρ dicitur ut febris indicari videatur. Nam Medici Græcis, inprimis *Hippocrati* πῦρ de febri dicitur, à colore præternaturali, quo corpus velu igne uritur. A Syris & Chaldæis ortum puta Incomparabilis Heinsius Aristarch. Sacr. c. 24 quibus אשתא, id est πῦρ, febris dicitur. Credo febrem ardentem significari malignam, qua citius ad mortem deproperabat, quam advenire posset Servator. Tertio enim die videtur jugulasse Lazarum. Primo enim die decubitus nunciatur Christo morbus. Biduo exacto discipulis suis absens dicit, mortuum esse Lazarum, pluribus deinde consumtis in itinere diebus adveniens Servator sepultum invenit. Malignam verò febrem ostendit fœtor & putredo quarti diei v. 39. & metus Thomæ ne una infect9 occumberet v. 16. sudore diffluens ante mortē reviviscens calidum sudorem habuit, *Nonno* interprete, quod capere non potest Magnus *Heinsius* Aristarch. sacr. c. 24. Non quidem mortui sudant, sed sudorem sudario velant, quem in agone expressit succumbentis naturæ conatus. Is igitur sudor in cadavere Lazari frigidus, incaluit sub sudario, cum vitam redderet corpori & calorem Jesus. Hinc quoque malignæ febris capimus signum, monitu *Hippocratis* in Coacis:

οἱ ἐφιδρῶντες ἐν πυρετῷ, κακοήθεες.

XXII. De

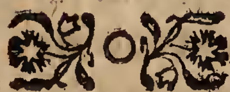
XXII.

De Hypochondriaci Judæ proditoris morbo.

JUdæ proditoris nefarii morbum mortemque paucis expendimus in Concilio *de Cometa* pag. 110. seqq. Pergo Commentarium hunc iisdem illustrare, quæ tum in mentem calamumque venerant. Sunt inter eruditos qui suspicantur, hydrope ventris & cerebri ita intumuisse, ut caput ejus instar dolii esset, hocque morbo periisse. Simile quid apud *Theophilactum* legerunt, sed non satis attente. Ille enim in Scholio ad *Matth.* c. 27. præmissis aliorum de Judæ supplicio opinionibus, suam tandem sententiam depropturus, asserit, quod posuerit collum in laqueum, seque ab arbore suspenderit, arbore autem ad terram inclinata supervixerit, Deo volente ipsum vel in poenitentiam conservare vel in confusionem: alios autem dicere, quod hydropico morbo correptus per meatum transire non posset, per quem poterat plaustrum transire, deinde ceciderit pronus, & medium crepuerit. Papiæ apud *Oecumenium* id fuit commentum, quod rejicit *Casaubonus.* Laqueo vitam finivisse plerique asserunt, *Vulgata Versio* & *B. Augustinus* l. 1. de Civ. Dei c. 17. ne plures advocem:

cem: At postea supervixisse arbore inclinata quam ficum esse à Christo antea condemnatam, nonnulli fingunt, a *Montacutio* explosi nullius idonei testimonio evincitur. Fuisse strangulatum credimus *Matth.*c.27. sed à quo non æquè liquet. Ἀπήγξατο enim passionem notat, voxque Medica est *Hippocrati* usitata cui 2. Aph. 43. ἀπαγχόμενος est qui strangulatur. Versio *Æthiopica* presse *Matthæum* seqvuta, strangulatum ait & obiisse. Sive igitur ab interno animi mœrore, & angustia cordis interceptus illi sit spiritus, quod hypochondriaci & hysterici non rarò patiuntur, de quibus multa ex Magistris erudita congessit *Heinsius* Exercit. N.T. sive ipse melancholicus rebus suis desperans, Satanæ auxilio fauces sibi præcluserit, penes me non dijudicabitur. Si illi alii apud Theophylactum, aqua inter cutem laborasse probaverint, facilè concipiemus quod alibi *Actor.* 1. 18. legimus, eum medium crepuisse, idque cum sonitu, quod verbum λακεῖν sonat, quemadmodum ferè distentus in hydrope venter vel membrana vesica inflata disrumpi potest. Quomodo autem pronus factus? Certè difficillimè spiritum trahunt melancholici & hydropici suffocato corde copia aquarum. vel ab inferioribus presso, & nimius animi mœror facillimè hydropem advocat. Tali autem habitu prono in terram vultu melancholicorum in morem fuisse Judam, suspicari possem ex *Actor.* 1. quod πρηνὴς fuerit quod

od *Æthiops* vertit, projectus fuit in terram
per faciem suam, *Syrus* cecidit in faciem su-
n, *Arabs*, prostratus in faciem cadens; Si
tur ab interno principio animæ commeatus
dæ melancholico obstructus fuit, præceps in
um lapidosum factus, tumidum aqua & atra
le ventrem disrumpere potuit, ut viscera in-
rna effunderentur. Ita narrat *Mich. Jo. Pa-
alius* l. 1. Meth. Cur. Morb. c. 44. De mu-
re Ascitica, quæ ex casu in lapidem vulnera-
, per vulnus ventris subito omnem aquam
acuarit, & in animi deliquium inciderit,
od mirum non fuit ex Aph. 27. Sect. 6. Visce-
autem omnia exinde expulsa, iræ Divinæ
scribendum, sicut de Arrio hæretico ferunt
l sedem se contulisse atque ex templo pro-
m cecidisse ac medium crepuisse, effusis vi-
eribus. Nulla tamen causa est, cur de mi-
ri supplicio cogitemus, quod maximum
e debuit, quo sceleratæ illius traditionis com-
issum augeretur potius quam expiaretur.
quanquam nos his fatigemus, hydrocephali
men in *Theophylacto* nullum indicium repe-
rimus. Νόσῳ enim ὑδερικῇ correptus
dicitur, nulla parte deter-
minata.



XXIII.

Herodes verminofus.

Act. XII, 23.

PErcuffus ab Angelo Tyrannus Herodes j
ftas poenas dedit. Nam σκωληκόβρωτ(
à vermibus erofus obiit, idque maximis obo
tis torminibus, *Jofepho* annotante. Alii pht
riafin hic inferunt, verminationem alii. F
fterioribus calculum addimus. Nam σκώλ
vermem notat, non pediculum. Pedicula
morbi exempla paffim extant. Non paucic
verminantis. Vermes quippe à putredine
mnes corporis partes infeftant, internas pa
ter & externas, ut obfervationum Libri tefta
tur. In ipfo fangvine putridarum febriu
vermes obfervavit *Kircherus* de Pefte, in ve
fectione quoque *Petr. Borellus* c. 3. Obf. 4. no
que Hafniæ fimilia vidimus. Hinc corr
pto fangvine & verminofo non mirum fi t
tum corpus verminofum fiat. Verminof
rum exempla recitat *Marcellus Donatus* d
Med. Hift. Mirab. c. 5. l. 1. Herodi à vermib
erofo, quia conveniunt, cum delectu pau
ex illis ad ufum noftrum feligemus: Illuftri
mus quidam, cujus nomen confultò retice
lubet, ita obœfo corporis habitu præditus fu
ut in ingentem molem excrefcente pingved

e carnis, pingvedinisque plexuræ circa col-
m & in abdomine quam maximæ conspice-
entur, in quorum medio cum æstatis tempo-
e dolore cœpisset, convocatis ministris, quid-
am mali subrus latitaret, aspicerent manda-
it, quo facto primum exesam cutim invenere,
ostmodum procedente tempore erumpentes
ermiculos conspiciunt persimiles illis, quos
antiquiori corrupto caseo occultari aliquan-
o videmus, quod malum cum nullis præsi-
is profligari potuisset, tandem strenuum
eroem neci tradidit. Sic & Galerium Ma-
milianum, seu Maximinum Imperatorem
ermibus ab ingvinibus erumpentibus obiisse
adit *Pomponius lætus* in Comp. Rom. Hist.
ribit in Melpomene *Herodotus* Pheretrinam
u Pheretinam Barcæorum Reginam immani
udelitate feminam Deorum ultione totam
ermibus putruisse, eoque morbo miseram
vomuisse animam. Herodem hujus avum,
ii vermibus ex igvine prorumpentibus, alii
ediculari morbo excessisse ferunt. *Josephus*
de Bell. Jud. c. 21. de Herode, Patre Arche-
i, testatur, putredine virilis membri vermi-
los generante interiisse. Σκώληκα vocat,
ermiculos nempe, non pediculos. Ex habi-
corporis vermes, putrida carne musculosa,
sangvine corrupto, magno dolore pro-
eunt. Ex intestinis quoque à lumbricis ero-
mors in propinquo est, quod exemplis in-
itis docent ægri. Hinc torminum Hero-

dis causam repetit *Joh. de Mey* l. 2. Comm. Phys
c. 4. Magni certè in loco dolores, etiam sine
vermibus, excitantur à quavis materia acri &
pungente, quæ vermes imitatur. Hinc ver-
mina dicuntur *Festo* dolores corporis cum
quodam minuto motu, quasi à vermibus scin
datur, qui dolor dicitur Græcè στρόφος, Ta
les στρόφοι perpetui Tisameni mulierem excru
ciabant apud *Hippocratem* 3. Epid. 26. quem
illustrans in Selectis Medicis c. 8. *Joh. Ant. va*
der Linden §. 43. distingvit dolorem tormino
sum à verminoso, illum utrique intestino es
communem, hunc colo proprium. Cæterum
phthiriasin si quis Herodi assignaverit, no
repugnarim. Neque enim meliora fata fa
stus ejus merebatur, dignus tormentis Acrido
phagorum, de quibus *Diodorus Siculus* l. 4. Re
Antiq. Nam propinquante senecta pedicu
alati non solum visu varii, sed specie horrid
ac turpes in corporibus nati, ventrem primò
tum pectus, deinde totum corpus parvo tem
pore exedunt; qui morbum patitur primum
veluti scabiei cujusdam pruritu allectus, cor
pus scalpit, voluptate simul & dolore perce
ptis, deinde exeuntibus pediculis simul efflu
ente sanie, morbi acerbitate ac dolore percitu
ungvibus corpus magno cum gemitu lacera
tanta vero vermium copia effluit aliis supe
alios tanquam ex perforato vase scaturienti
bus, ut deleri nequeant. Illi quidem cibo
rum vitio, hic DEI quoque vindicta pe
ri

iit. De ſimili morbo Antiochi vide *Joſephum Gorionis*. Ferchardus Scotorum Rex morbo pediculari corpus exedente obiiſſe ob tyrannidem narratur à *Buchanano* l. V. Hiſt. Scot. Et ama eſt *Philippus II.* Hiſpaniarum Regem milia paſſum eſſe. De quo tamen inter ſe on conveniunt Annales iſtius temporis. Quicquid ſit tam vermes in corpore, quam ediculi ex proprio cujusque ſeminio in ſinulari putredine ſe exſerente generantur. Sinula enim animalia ſuos habent vermes, imò ngulæ arbores, adeo diverſos, ut hujus arboris vermes ad aliam translatæ ſupervivere on poſſint.

XXIV.

De D. Pauli dolore pungente.

2. Corinth. 12.

PUgnis ſe coniundi queritur, ſeu digitorum condylis, ſicut κόλαφον ex Varino explit *Matth. Martinius* in Etymologico. An dolores vagi fuerunt, qui caput variis reus intentum inquietabant? An capitis dolos exinde orti? Singularis hic eſt *Haymon* Epiſcopus Halberſtadienſis, quem ſub Ludovi pio Caroli Magni filio mortuum Anno Doini *1334*. teſtatur *Johannes Trithemius* Abbas

Spanheimensis. Is in interpretatione huju
loci colaphum de ardore libidinis per Diabo
lum accenso potius exponit, quam de dolor
capitis. Quia paucorum manibus teritur
ipsum loquentem inducam : Ne in superbia
tumorem extolleretur, permissus est tentari
Diabolo de ardore libidinis, quem appella
stimulum carnis. Ut enim dicunt Doctores
stimulus propriè timoris & libidinis est, ipsum
que stimulum carnis à quo pangebatur & ac
cendebatur, vocat angelum Satanæ, id es
nuntium Diaboli, quia à Diabolo immitte
batur ei illa talis stimulatio concupiscentiæ. I
quandocunque Apostolus patiebatur illam st
mulationem, sciebat illam à Diabolo sibi im
mitti. Sed Dominus, qui permittebat illum co
laphizari, id est, affligi & tribulari à tentation
Diaboli, ne in superbiam erigeretur, cogno
scendo suam fragilitatem, ipse utique custodie
bat eum, ne in vitium libidinis caderet. Und
apparet, quia per venenum fugabat venenum
Venenum libidinis & tentatio carnis, fugab
ab illo venenum superbiæ. *Syriaca* versio vo
cat pruritum carnis, nuntium Satanæ. *Æthi*
pica : pungit me corpore meo. *Chrysostom*
homil. 26. & *Theophylactus* Comm. in h. l. [C
phalalgiam repudiantes, quia ipse imperium
Satanam habebat, adversariorum tribulatio
nes, Alexandri ærarii, Hymenæi & Phileti eu
expertum scribunt, siquidem Satan Ebræa lin
gva adversarium sonat. Inquietudinem & to
men

mentum corporale plerique exponunt. Ilia-
am passionem à Satana concitatam *Nicolaus*
le Lira in Comment. vel carnis concupiscen-
iam.

XXV.
Timothei infirmitates vi-
no ὀλίγῳ curandæ.
1. Tim. 5.

DYspepsiam & cæteras infirmitates Timothei juvenis à frigiditate & humilitate ventricu- rectè deduxeris, quæ mala auxere assiduæ of- cii demandati lucubrationes, quibus vino suc- urrit *D. Paulus*, sed ὀλίγῳ. Quale illud fuerit, on satis convenit inter eruditos. *Henricus Sme- us* lib. XI. Miscell. Med. prolixus est in explica- one consilii Apostolìci, tandemque concludit, on ὀλιγοφόρον, quod non calefacit, sed πολυφό- ρον fuisse, sapore sub austrum, quod laxum stoma- hum firmat, vel etiam subacre, quia potentius, ubstantia mediocri, perspicua vel tenui, qui facilè enetrat, urinasque movet. adeoque Chio aut esbio, aut Ephesio, aut etiam Timolite vino d modico usum Timotheum adversus ventri- uli imbellicitates. ὀλίγον de quantitate, hujus uidem opinione, accipiendum, non de imbe- ili, aut vino aquoso. De colato, seu debili,

emendat textum *D. Gregorii* Doctissimus *Me-*
curialis l. 6. Var. Lect. c. 29. qnasi Vir beatissi-
mus instar Timothei illius ob stomachi debili-
tatem, vina debilia & jjuscula non sustinere,
sed validioribus indigeret, ob idque primum
sumeret Coum, deinde Gnidium Quantitatem
hic definit Apostolus, ne generosi vini copia
caput invaderet. *Chrysostomi* eadem senten-
tia homil. 16. in h. l. *Licet*, inquit, *ille & stoma-*
cho & aliis morbis esset obnoxius; non tamen ipsum
vino permittit implere, sed ad sanitatem, non ad de-
lic ias præcipit bibere. Ita quoque Italicè red-
didit *Deodatus, un poro di vino.* Parum vini
seu modicum. Ad robur ventriculi & alia-
rum partium requirebatur vinum generosius
non oligophorum, nec dilutum, quod ex *Hip-*
pocratis de Rat. Vict. Acut. pro reficiendis viri-
bus inutile, stomachumque refrigerat potius
quam calefacit. Dulcia vina ad anadosin il-
ventriculi confortandam & digestionem
commendat *Galenus* l. 3. de Alim. Facult. Ful-
va quoque alba, odora, substantia tenuia ad
succi bonitatem conferre & πέψιν roborare
docet *idem* l. 4. de Sanit. Tuend. c. 6. Sed mo-
dum servare vult Apostolus. Ei enim, u
optimè ex *Ruffo Oribasius* l. 6. Collect. Medicin.
c. 7. qui moderatè bibit vinum, & volupta-
tem & humanitatem & bonam valetudinem
affert. Consultissimus *Ernstius*, Amicus no-
ster, dum vixit, honorandus, l. 2. Observ. c. 4.
ὀλίγον οἶνον mavult de qualitate vini, quam de

quan-

uantitate: ὀλίγον enim significare apud pro-
atos Scriptores, *parvum, exilem*, & *tenuem*:
ivare quoque magis stomachum vinum ὀλι-
όφορον & exile, quam vinum generosum,
uod dtfficilioris sit concoctionis. Difficile
amen trahor in istam explicationem, cum
λίγος apud Græcorum Principem, quem
ose Vir Doctus affert, non qualitatem, sed
uantitatem notet. Nam ἄνθρωπος ὀλίγος
iad. β. parvus homo est, & ὀλίγη τράπεζα
dyss. 5. parva mensa. Quantitas & hic &
i hominis & mensæ determinatur, neuti-
uam qualitas, quæ in magnitudine vel exi-
ate non consistit. Generosum autem vinum,
ὀλίγον sit, vel modicè sumatur, stomacho
nerosum non est. Cæterum de vini quali-
tibus consulendi *Fr. Anton. Caserta* Tr. de
at. & Usu Vinor. *Petr. Andr. Canonherius* de
dm. Vin. Virtut. *Phil. Jac. Sachs* in Ampelo-
aphia, ut alios prætercam. Singularis etiam
c est *Haymon*, sed in modico vino consentit.
x cujus sententia à vino non debuit abstine-
Timotheus, ne infirmaretur amplius, si as-
etis abstineret, adeoque non posset postmo-
um divino operi insistere, ideo jubetur vino
odico uti, quoniam si vinum cùm temperan-
& sobrietate quis biberit, levamen corpori
æstat. Sed aberrat à linea rubricæ. Aquam
im ante bibisse indicatur v. 19. non vinum,
uod tunc sanitatis gratia concedebatur.
uærit denique *Haymon*, quare Patrem Pu-

bili dysenteria laborantem solo verbo sanat Apostolus, & discipulum suum Timotheum non sanat nisi per vinum. Respondet, illum infidelem miraculo debuisse sanari, hunc minime. *Theophylactus* nescio quid infert, ut homines eos esse credamus. Seqvutus verò est Paulus Magistri sui vestigia, qui subinde solo verbo, contactu, subinde, additis remediis naturalibus coecos aliosque restituit. Magni enim artificiis est varia artis suæ specimina ostentare, Medici, curandi rationem nonnunquam immutare.

XXVI.

De præputio adducendo

1.Cor.VII,18.

Circumcisus quis est, μὴ ἐπισπάσθω, ne adducat præputium. Vel id voluptatis gratia factum, vel elegantiæ. Voluptatem enim majorem Ebrææ feminæ hodieque deprædicant, si cum homine concubuerint, cui vel nunquam præputium defuit, vel arte resarcitum est. *Rabbi* qui scripsit Librum *Aruch* ad locum Jerem. 9. Ecce prope adsunt dies, cum animadvertam in omnes qui circumcisi sunt cum præputio: Ii sunt, inquit, qui postquam circumcisi essent, præputium attraxere. Ta-

s Ægyptii, qui circumcisi erant vivente Jo-
epho, sed eo defuncto, odio gentis, adduxisse
bi arte quadam præputia, ne quidquam com-
nune haberent cum Israëlitis. Sed hunc re-
ellit *Petr. Cunæus* l. 3. Rep. Ebr. c. 5. mansisse
nim circumcisionis morem postea apud Ægy-
tios testatur *Herodotus*, *Strabo*, *B. Hierony-*
mus. Locum hunc *Dn. Paulli*, idem *B. Hie-*
ronymus, eumque secutus *Haymon*, de cœliba-
u explicat: non enim esse potestatis nostræ præ-
utium adducere post circumcisionem. Sed
pponit *Cunæus* Medicorum consensum & hi-
toriarum fidem. Nam in Macchabæorum li-
ris scriptum est, filios Tobiæ fecisse sibi præpu-
a uti Græcis essent similes, cujus certus est au-
hor quoque *Fl. Josephus*. Hinc abripuit *Hie-*
ronymum & *Haymonem* cælibis vitæ amor nimi-
s. Ex Medicis suppetias ego feram. Brevitas
ræputii quomodo corrigatur per membranam
dditam vel sectione circa scrotum prolixè tradit
Fallopius l. de Decorat. cap. 9. & ante illum
Ægineta l. 6. R. M. c. 53. quam tamen operatio-
em raram ait, qvum neque functionis aliquam
ifficultatem hæc affectio inducat, neque ita de-
orem vitiet ut hujus chirurgiæ tormentum subi-
e quis sustineat. In eo qui circumcisus est tegendæ
landis modum describens *Celsus* l. 7. c. 25. sub
irculo glandis scalpello diducit cutem ab inte-
iore cole, resolutam autem cutem rursus ex-
endit ultra glandem, tum multa aqua frigida

 fovet,

fovet, emplastrumque circa dat, quod vale tem inflammationem reprimat: Ubi jam fi inflammatione est, deligat a pube usque ci culum, super glandem autem adverso empl stro imposito inducit, sic enim fit, ut inferi pars glutinetur, superior ita sanescat ne i hæreat. Non aliter *Galenus* l. 14. Meth. Me c. 16. si chirurgia curetur. Alios tamen m dos annotat & solam tensionem addita mer branula molli firmaque cum gummi agglu nata; & thapsia. Mysticum sensum appr bat *Rhodius* noster Dissert. de Acia c. 6. co tra quem quæ in Epistola quadam ad summu Medicum *Joh. Casp. Bauhinum* disputat ex H bræorum antiquitatibus harum rerum periti simus J*ohannes Buxtorffius* Filius, huc transcr bam, ne hac eruditione privetur Lector, pe eatque inter blattas & tineas meas privata ha ad amicum scriptio.

Pag. 72. & seqq. quædam habet de præputi *Nam illud abscissum iterum recrescere vel redu queat?* & in Negativam sententiam descer dit. Hinc locum Pauli 1. ad Corinth. 7. 1. & 1. Machab. 1, 12. cum aliis mystice exponit & præterea hanc sententiam Rabbinis illic à consultis probari scribit, qui negant, apu majores suos talis artificii memoriam depre hendi. Nolo Medice quæstionem illam d sputare: si tamen, quæ ex Hebræis ea de re me observata sunt, legere non pigebit, in du bium, ni fallor, vocari illa poterit; saltem lique

bi

t, Raubinos illos, quos D. Rhodius contulit, rum suarum imperitissimos fuisse. Nam plura passim & infinitis in locis leguntur apud ebræos de ejusmodi Præputium attractum l reductum habentibus.

Primò itaq; vocant talem מָשׁוּךְ Maschuch, . *Attractus, Attractum præputium habens, Reputiatus* ; cum scilicet hoc vocabulo designantes, qui vel per artem sibi præputium reuit, vel, cui ex naturæ singulari vigore revit. Exempli gratia: In Tractatu Taldico qui vocatur Jevammoth fol. 72. scriur quod ex sententia Rabbinorum *Mauch* i. e. attractum vel reductum præpum habens non possit comedere de honora oblatione, eò quod similis habeatur prætiato seu nunquam circumciso. Ibidem seitur; quod ex statuto Rabbinorum *Mauch* denuò sit circumcidendus. Item, Gen. 14. ultimis illis verbis: *Fœdus meum irrin reddidit*, comprehendi etiam משוך *Mauch* qui præputiū sibi reducit &c. In Talmud erosolymitano Tractatu Jevamoth c. 8. vox *aschuch* ita explicatur, מאליה משך לואחר ערלה או שכמש h. e. *sive alius quis attraxeipsi præputium* (sc. per artem) *sive attractum rit à seipso* (i. e. natura recreverit.) Ex quis verbis satis manifestè liquere videtur, in c sententia priscos fuisse Hebræos, quod æputium tum per artem, tum naturaliter recresce-

crescete & reduci queat. R. Moses Ægypti in Tractatu de Pœnitentia recenset inter eos, q nullam habent partem in seculo futuro, etia eum, *qui attrahit præputium suum.*

Secundò varia producunt Hebræi exempl talium Repræputitorum ; primo scribunt *Achanem*, de quo Josuæ 7. fuisse משוך בערלתו *attracti præputii*, in Talmud Tractatu de Syn drio fol. 44. 1. *Secundò* in libro J*alkut* fol. col. 1. scribitur ad locum Jeremiæ: *Et visita super omnem circumcisum cum præputio*, cap. 25. intelligi eos, qui circumcisi fuerunt, & pr putium sibi reduxerunt. Ibidem scribunt d Ægyptiis, quod fuerint circumcisi tempor Josephi, sed eo mortuo sibi præputium red xerint &c. Iterum in libro Jelammedem scribitur de Jehojakimo, quod sibi retraxerit pr putium, ad locnm 2. Chron. 36. vers. 8. *Terti* tempore falsi Messiæ Ben Cosibæ, qui vixit 5 annis post excidium Templi, fuisse multos t les qui tunc denuò fuerint circumcisi, legitur i utroque Talmud, Babylonico & Hierosolymit no, & inter cætera: *Multi cum attracto præpu tio fuerunt in diebus Ben Cosibæ, qui omnes fueru denuò circumcisi, & vixerunt, & genuerunt poste filios & filias.*

De modo quo hæc præputii Retractio fa cta fuerit, fateor me pæne nihil reperire ; ni quod R. Salomon ordinarius glossator Talmu dicu

cus ad locum de Achane supra productum
ribit his verbis: *Attraxit* (Achan) *pelliculam*
embri sui jugiter, donec augeretur, id est recresce-
, obtegeretque caput membri, ut non appareret
chan) *circumcisus esse.*

Quod Epiphanius lib. de Mensuris & Pon-
eribus scribit; *Hanc autem traditionem Diabo-*
i inventi, Esau fratrem Jacobi reperisse ajunt ad
negationem DEI, & ad Delectionem cha-
cteris patrum ipsorum, de eo hactenus in He-
æorum libris nihil ego observavi.

Quam benè, aut quam verè singula, quæ
Hebræis produxi, ab illis dicta sint, non
tingo. Saltem liquet hinc; 1. Artificii hu-
s memoriam apud antiquissimos Hebræos
tare 2, eosdem statuisse, tum arte, tum
turâ præputium redire posse. 3. non im-
obabile esse, Paulum 1. ad Corinth. 7. 18. dum
t: *Circumcisus aliquis vocatus est, ne reducat*
æputium, ad has Hebræorum res & phrases
spexisse, adeoque literaliter non mysticè illa
erba intelligenda esse; eò quod res tum in-
r Judæos & Pharisæos (quorum Sectæ et-
m Paulus in Judaismo erat) satis nota erat,
a multis temporibus inter eos quidem usur-
ata, sed non approbata. Unde & Apostolus
m vetat iis qui ex Judaismo ad Christiani-
num convertebantur, quasi probrosa ipsis in
hristianismo futura esset circumcisio: Cir-

cumcisio enim nihil est, & præputium ni
est, sed observatio mandatorum Dei. 4. H
sensu etiam accipiendum esse locum 1. M
chab. 1. 12. & apud Josephum Antiq. Judaic
lib. 12. 6. quem locum nimis obiter & sup
functoriè à D. Rhodio perstringi arbitror: qu
expresse dicitur; Quo impetrato, adduxeri
sibi præputia, quæ est ipsissima phrasis H
bræa מָשְׁכוּ לָהֶם עָרְלָתָם *Attraxerunt sibi pr
putia.* Quod verò Hebræi intellexerint p
Attractionem præputii, non occultationem c
cumcisionis, sed pelliculæ reductionem, ex s
perioribus patet. Nam dicunt expresse; Tal
iterum circumcidendos esse: Esse eos, qui c
cumcisi fuerint; & præputium sibi retrax
rint; haberi pro præputiati s; esse ejusmo
attractionem, qua membrum iterum obteg
tur. An verò hæc omnia verè ab illis dicantu
in medio relinquo. Apud me certè extra d
bium est, loca illa Pauli, Machabæorum, J
sephi, ex mente Hebræorum intelligenda es
& inde valdè dubito, num loca illa apud Di
scoridem & Cornelium Celsum aliter sint a
cipienda.

Multa etiam apud Hebræos mentio
illorum, qui *naturâ sunt recutiti*: Infantem i
natum vocant צוז שנולד משהוא מהול
Parvulum qui circumcisus natus est. Tales sc
bunt fuisse Mosem & Davidem. Dispu-
tant etiam, qua ratione tales sint
circumcidendi.

XXVI

XXVII.

uratio Morborum per oleum apud veteres Christianos.

acobi V.14. ungi jubentur ægri oleo in no-
nine Domini. Remedii genus erat primis
ulis, dicebaturque *oleum infirmorum*, quod
ſanandos ægros uſitatum, poſtea ad Sacra-
ntum quoque translatum eſt. Medica-
ntum fuiſſe, contra aliter ſentientes, ex
ncilio Niceno Primo Canone 68. Arabico ſit
nifeſtum. Ita enim Patres ibidem Con-
ipti, Transacto anno, debet Sacer-
s benedicere aquam & oleum, non
ut fit in Baptiſmo, neque ſicut benedicitur
riſma, ſed ſicut *oleum infirmorum*, & ſicut
ua ad mundationem immunditiei eorum,
i comederunt morticinium. Junguntur
Canone aqua & oleum, quia etiam aqua
nſecrata ad ſanandos morbos utebantur.
r Ansgarium Epiſcopum Hamburgenſem
ires, ut aqua Baptiſmi loti ſunt, ab omni cor-
ris infirmitate liberatos ſcribit *Adamus* Bre-
enſis l. 1. Hiſt. Eccleſ. cap. 25. Nec mirum
andi facultate oleum illud benedictum
llere, cum ſalem etiam miſcerent veteres,
od paſſim liquet. Non quidem ſal Sa-
cer-

cerdotale huc spectat, quo utebantur ar qui Sacerdotes in diebus Eliæ Prophetæ in variis morbis. Novitium quippe est, nom mentiens. Tale tamen in antiquis memb nis Mantuanis legitur A. C. 1448. scriptis : Salis communis Unc. 16. Cinam Drach. Sinz. pip. amom. pyrethr. cimin. aneth. sil mont. satur. hyssop. origan. Puleg. æq. po Unc. 1. redigantur in pulverem, & serven usui, sed olei infirmorum Christiani Patres passim meminerunt. In primo seculo *Clem Romanus* lib. 8. Constit. Apost. c. 29. si Epis pus non adest, benedicat Presbyter præsen Diacone. Dicat autem in hunc modum D mine Sabbaoth, Deus virtutum, qui ded aquam ad bibendum & oleum ad exhilara dam faciem in exultationem lætitiæ, ipse eti nunc sanctifica per Christum hanc aquam oleum, ex nomine ejus qui obtulit, & trib ei *vim sanandi* & depellendi morbum, fuga Dæmones, expellendi insidias per Christu spem nostram. *Ephræm* Syrus, qui vixit t tio seculo sub Valente, de Vit. Spirit. pur 75. si charitatis officio perfungens, *oleo ægrot tem inungis*, fac oculos, manus, linguasque c stodias. *Hieronymus* quarti seculi Doctor vita Hilarionis narrat Constantiæ Sanctæ minæ generum & filiam Hilarionis unctio olei à morte fuisse liberatam, universosque griculas & pastores à venenatis animalibus serpentibus percussos ad Hilarionem con

gi

isse, quo benedicto oleo vulnera rangente, ertam salutem resumtam esse. Interea ta-
nen etiam ab hæreticis adhibitus ille ungendi
grotos ritus, sed depravatus. Nam Valen-
niani hoc nomine damnantur ab *Irenæo* se-
uli secundi Patre, l. 1. adv. hæretic. c. 18. quod
nittant super caput oleum & aquam eorum
ui sacrantur; ungere verò balsamo, sive, ut
nterpretes Latini omnes reddunt, opobalsa-
no. Alios etiam damnat, qui mortuos redi-
nunt ad finem defunctionis, mittentes eo-
um capitibus oleum & aquam, invocationi-
us vocum peregrinarum. Ad quem locum
nnotat *Fr. Feu-Ardentius*, non damnari un-
endi ritum, sed quia verbis, quibus non de-
ebat, uterentur. Solo nomine Domini con-
ecravit prima Ecclesia *Jacob.* 5. 4. Eodem-
ue modo ordinariam medicinam ungendo
aciebant Apostoli *Marc.* 6. 13. Quo nomine
uncto hodieque Medici Christiani suas cura-
iones auspicantur & perficiunt. Inter Ju-
æos usitatam olim unctionem medicatam
ightfootius ad cap. 6. Matth. ex Rabbinis pro-
at. Nam in *Bap. Joma.* fol. 77. 2. Traditio est
Rabbinorum: Prohibitum est (in jejuniis)
avare partem corporis, æquè ac totum corpus:
i verò sit luto aut stercore fœdatus, lavet pro
nore, & ne sit sollicitus. Prohibitum enim est
ngere partem corporis, æquè ac totum cor-
pus: at verò si ægrotet, aut si capite exoria-
ur scabies, ungat pro more. Credo ego un-

G ctio-

ctionem istam à Medicis primo ad Theolog
manasse. Antiquissimis enim temporib
Athlethæ oleo ante exercitationes ungebant
ad exsolvendam lassitudinem, *Galeno* jud
l.6. de Tuenda Val. c. ult. vel ad membra flex
reddenda. Post balnea quoque sanitatis g
tia oleum impediebat frigidi aëris ingressu
& ne siccarentur partes quas balneum emo
verat. De universa hac ungendi in exerci
tionibus ratione dato studio egit *Mercuri*
lib. 1. Art. Gymn. c. 8. In morbis quid uncti
nes præstent, ex Herodoto docet *Oribasius*
10. Collect. Medic. c. 27. Cum sale & oleo
frictus insitum calorem auget, & quod p
ter naturam est, discutit, recrementaque c
sumit, & affecta membra robustiora facit,
adversus affectionem firmat, ut præclare *Ae*
tetr. 3. serm. 4. c. 21. De unctione capiti
ejusdem affectibus cautiones necessarias *C*
sus tradit l. 2. c. 4. ante balneum & post su
rem observandas. Qui cap. 14. distingvit
ctionem ab unctione; ungi enim leviter
pertractari corpus, etiam in acutis & recenti
morbis oportet, in remissione tamen & a
cibum. Ante omnes *Hippocrates* antiqvus
vinusque Magister artis libr. 2. de Vict. R
de unctione calefaciente humectante & em
liente verba fecit. *Galenus* licet posterio
unctionem passim commendat in ventricu
roborando, in febribus, & in aliis, quæ ap
illum legi possunt. Baptissimi unctionem

Pa

'aganiſmo quoque traductam conſentit *Jo-as Porreus* in Tr. Gallico de Cerem. Antiq. ad thletarum imitationem, ut contra mundum uctarentur baprizati. Præivit *Chryſoſtomus* Iom. 6. c. ad Coloſſ. Ungitur baptizandus nore Athletarum, qui ſtadium jam ingreſſuri unt. Et *Ambroſius* l.1. de Sacram. c. 2. Un-ctus es quaſi athleta Chriſti, quaſi luctamen ujus ſeculi luctaturus, profeſſus es iuctami-nis tui certamina. Cæterum de unctione n baptiſmo diſſerere, noſtri non eſt inſtituti. Ritum iſtum fuſius deſcribit *Dionyſius Areopa-ita* cap. 2. Ecclеſ. Hierarch. quod ungventi nyſterium, ſeu μύρȣ τελετὴν poſtea cap. 4. perſequitur. De his aliisque unctionibus vi-dendus *Scachius* in Libris Eleochriſmaton, quanquam valdè parcus ſit lib. 2. c.22. in oleo anitatis. Plura congeſſit Jo. *Bapt. Caſalius* de Vet. Sacr. Chriſt. Ritibus cap. 32. Coroni-dis loco afferre lubet de Chriſmatis & olei ſan-cti duratione Sratutum *Lagonis Urne* Epiſcopi Roeskildenſis, Stat. ſynod. A. C. 1517. editis, quia à paucis viſum & lectum: *Præcipimus*, in-quit, *quod ſinguli ſacerdotes Parochiales, in die pareſceves ſingulis annis vetus chriſma & oleum ſanctum, quibus ultra annum uti non liceat, in ſuis Eccleſiis concremabunt. Et tunc ſive proximis die-bus paſchalibus, ſi ab Eccleſia noſtra Cathedrali re-moti fuerint, Ipſi vel eorum unus ex ſingulis Provin-ciis de putandus, novum chariſma à ſacriſtano ejus-dem Eccleſiæ noſtræ Roſchildenſis humiliter petant*

& in vasis mundis & decentibus custodiendum re-renter suscipiant, sub pœna 4. Florenorum sicut a-tiquitus est observatum. Ratio edicti hæc f dubio fuit, quod oleum rancidum fiat nec a ad usus commodum, si vetustatem habea *Saladinus* olea cum incipiunt rancida fieri, n lius usus pronunciat. *Petri Castelli* tamen se tentia l. de durat. Medicam. pag. 40. oleu rosatum diligenter compositum duos ann fert. Et *Dioscorides* lib. 1. cap. 30. vetust ad medicamentorum usum accommodu censet. Sed de oleo candido cap. 32. profi ur annuiculo vetustius esse non debere. V tustius plerumque in septentrionem affert Et in chrismate suo Patres nostri non tam usum medicum quam ad svavitatem at-tenderunt, quæ vetusto oleo rarius inesse solet.



INDE

INDEX.

Miscellaneorum De Morbis Biblicis.

XVIII. Epi-



THOM